

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1923.

Andra kammaren.

Nr 42.

Lördagen den 26 maj, e. m.

Kl. 7 e. m.

Fortsattes det på förmiddagen började sammanträdet.

§ 1.

Till avgörande företogs särskilda utskottets utlåtande, nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 159 med förslag till lag om ändrad lydelse av § 5 i förordningen den 21 december 1857 (nr 59 sid. 1) om ägors fredande emot skada av annans hemdjur samt om stängselskyldighet, jämte i ämnet väckta motioner.

*Ang.
ändring i för-
ordningen om
ägors fredande
emot skada av
annans hem-
djur m. m.*

Genom en den 10 mars 1923 dagtecknad proposition, nr 159, hade Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till lag om ändrad lydelse av § 5 i förordningen den 21 december 1857 (nr 59 sid. 1) om ägors fredande emot skada av annans hemdjur samt om stängselskyldighet.

I samband med denna proposition, som hänvisats till särskilda utskottet, hade utskottet till behandling förehaft två inom riksdagen med anledning av propositionen väckta motioner, nämligen nr 191 i första kammaren av herr *S. Erik Andersson* och nr 269 i andra kammaren av herr *Hedlund* i Häste.

Utskottet hemställde

A) att riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts ifrågasvarande förslag ej kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, måtte för sin del antaga följande

Förslag

till

Lag om ändrad lydelse av § 5 i förordningen den 21 december 1857 (nr 59 s. 1) om ägors fredande emot skada av annans hemdjur samt om stängselskyldighet.

Häri genom förordnas, att § 5 i förordningen den 21 december 1857 om ägors fredande emot skada av annans hemdjur samt om stängselskyldighet skall erhålla följande ändrade lydelse:

Andra kammarens protokoll 1923. Nr 42.

§ 5.

Ang.
ändring i för-
ordningen om
ägors fredande
emot skada av
annans hem-
djur m. m.

(Forts.)

1 mom. Utgöras ägor, emellan vilka stängas skall, av skog, utmark eller beteshage å båda sidor, och finnes ena sidan av stängseln märkligen betungas, utan motsvarande nytta; då må, där den sidan ej själv stängseln fordrar, dess stängselskyldighet, efter ty som domaren skäligt prövar, nedsättas under vad i 3 § stadgat är.

2 mom. Finnes emellan ägor, som nu sagde äro, ej stängsel; då skall, så länge det förhållande fortfar, den ohägnade marken anses vara till gemensamt mulbete upplåten, där ej annorlunda avtalat är.

3 mom. Prövas för skogsåterväxtens skyddande inom visst län eller viss del av län erforderligt, att rätt till bete å ohägnad mark, varom här är fråga, varder helt eller i viss mån, såsom beträffande vissa slag av hemdjur eller viss tid av året, förbjuden, ankomme på Konungen att, efter vederbörande landstings och hushållningssällskaps hörande, därom meddela särskilda föreskrifter.

4 mom. Den, som i strid mot betesförbud, varom i 3 mom. sägs, med uppsåt släpper kreatur i mark, böte minst tio, högst tvåhundra kronor. Brytes mot förbudet av oaktsamhet, vare straffet böter, högst femtio kronor.

Innefattar förseelse, varom här är fråga, förbrytelse mot allmänna strafflagen, skall gärningen bedömas enligt vad i 4 kap. 1 § strafflagen är för likartat fall stadgat.

Allmän åklagare äger åtala överträdelse av förbud, som nyss sagts.

Böter, som för sådan överträdelse ådömas, fördelas så, att en fjärdedel tillfaller åklagaren samt tre fjärdedelar skogsvårds-kassan eller, där skogsvårdsstyrelse ej finnes, kronan.

Saknas medel till böternas fulla gäldande, förvandlas de enligt allmänna strafflagen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1923; skolande genom kungörelsen den 28 januari 1876 (nr 7 s. 1) angående inskränkning i betesrätt å ohägnad mark och därtill sig anslutande kungörelser meddelade betesförbud fortfarande äga tillämpning, till dess desamma varda av Konungen upphävida, men sagda kungörelser i övrigt upphöra att gälla med denna lags ikraftträdande.

B) att de i ämnet väckta motionerna, i den mån de icke kunde anses besvarade genom vad utskottet under A) hemställt, icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Reservation hade likväl avgivits av herrar *Lindman, Borell, Norling, Johansson* i Uppmälby och *Sjöblom*, vilka föreslagit, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i det av utskottet förordade förslaget, att behörighet att åtala förseelser skulle tillkomma jämväl skogsvårdsstyrelse eller, där sådan ej finnes, vederbörande skogsstatstjänsteman, ävensom tillägg till förslagets stadgande om bötesfördelning av innehåll, att där skogsvårdsstyrelse eller skogs-

statstjänsteman utfört åtalet, hela bötesbeloppet skulle tillfalla skogsvårds-kassan eller kronan.

Sedan utskottets hemställan föredragits, anförde:

Herr **Lindman**: Herr talman! Till detta lagförslag har jag av-givit en reservation tillsammans med herrar Borell, Norling, Jo-hansson i Uppmälby och Sjöblom, i vilken reservation vi påyrka, att skogsvårdsstyrelse skall ha rätt att väcka åtal. Kungl. Maj:t hade föreslagit, att allmän åklagare, skogsvårdsstyrelse eller skogs-vårdsstyrelses tjänstemän skulle ha rätt att väcka sådana åtal, men utskottet har strukit skogsvårdsstyrelsen och dess tjänstemän. Jag vill påpeka, att i den skogsvårdslag, som kammaren och riksdagen nyss har antagit, är sådan åtalsrätt tilldelad skogsvårdsstyrelsen, och vad vi begära i reservationen är endast, att samma bestämmelse skall gälla i den nu föreliggande lagen som i den nyss antagna skogsvårdslagen, och att alltså allmän åklagare och skogsvårdssty-relse skola äga rätt att åtala.

På grund härav hemställer jag, att § 5, 4 mom. måtte erhålla följande ändrade lydelse:

»Den, som — — — kronor.

Innefattar förseelse — — — stadgat.

Allmänna åklagaren eller skogsvårdsstyrelsen eller, där sådan styrelse ej finnes, vederbörande skogsstatstjänsteman äge lika behörig-het att åtala överträdelse av förbud, som nyss sagts.

Böter, som för sådan överträdelse ådömas, fördelas, om allmän åklagare anställt åtalet, så, att en fjärdedel tillfaller honom samt tre fjärdedelar skogsvårds-kassan, eller, där skogsvårdsstyrelsen ej finnes, kronan. Har åtalet anställts av skogsvårdsstyrelsen, tillfalla böterna skogsvårds-kassan; har skogsstatstjänsteman anställt åtal, tillfalla de kronan.

Saknas — — — strafflagen.»

Beträffande böterna ber jag att få framhålla, att vi icke före-slagit någon ändring, när allmän åklagare väcker åtal, och att, när skogsvårdsstyrelse väcker åtalet, böterna skola tillfalla skogsvårds-kassan, liksom vi beslutade i fråga om den allmänna skogsvårds-lagen.

Jag har dessutom, herr talman, ett yrkande beträffande slut-stadgandet. I detsamma har nämligen använts ett uttryck, som kan föranleda någon otydlighet. I § 5, 3 mom. talas det om rätten att beta å ohägnad mark, och i 4 mom. sägs, att »den, som i strid mot betesförbud, varom i 3 mom. sägs, med uppsåt släpper kreatur i mark, böte minst tio, högst tvåhundra kronor». I övergångsstad-gandet talar man om de nu gällande bestämmelser, som finnas i åt-skilliga län i fråga om inskränkning av betesrätten, och den otyd-ligheten kan då uppkomma, att bestämmelserna i § 5, 4 mom. av en domstol endast tillämpas på § 5, 3 mom. och icke på dessa över-gångsstadganden. Det är denna otydlighet, som mitt ändrings-yrkande avser att rätta till.

Ang.
ändring i för-
ordningen om
ägors fredande
emot skada av
annans hem-
djur m. m.

(Forts.)

*Ang.
ändring i för-
ordningen om
ägors fredande
emot skada av
annans hem-
djur m. m.*

Enligt detta yrkande skulle orden »fortfarande äga tillämpning, till dess desamma vardas av Konungen upphävda» ersättas med »gälla, som vore de utfärdade enligt § 5, 3 mom. i denna lag». Detta yrkande innebär ingen ändring i sak.

Jag ber alltså, herr talman, att få framställa detta yrkande.

(Forts.)

Herr **Johansson** i Kälkebo: Herr talman! Utskottets ordförande har här talat för sin reservation, som avser att utöver vad utskottet föreslagit utvidga rätten att åtala jämväl till skogsvårdsstyrelserna. Utskottet har för sin del ansett, att det icke vore lämpligt, att skogsvårdsstyrelserna beträffande denna speciella författning finge sådan åtalsrätt, ty detta är väl ändå icke en författning, som står i ett så omedelbart förhållande till själva skogsvårdslagen, att det fördenskull vore nödvändigt att ha samma bestämmelser. Särskilt då denna lag i mycket kommer att förbli ungefär densamma som den gamla lagen, och man endast vidtagit ändring i vissa hänseenden från vad som förut gällt, har utskottet ansett, att man icke borde göra någon större utvidgning än att ge allmänna åklagaren åtalsrätt, vilket han förut icke hade.

Det bör kanske erinras om att Kungl. Maj:ts förslag i detta hänseende hade en mycket större räckvidd, då det gick ut på att även bete av hemdjur icke skulle få ske ens på egna marker annat än då sådana marker voro särskilt beredda till beteshagar. Utskottet har icke velat vara med på detta utan har bibehållit den gamla rätten, så att vederbörande, om han verkligen vill skydda skogskulturen, måste inhägna marken.

Nu torde det vara en ren principalsak i ett fall som detta, om det är riktigt att ge åklagarmyndighet åt en institution, som icke har skyldighet att fullgöra denna åtalsrätt. För min del har jag alltid ansett det vara en oformlighet i svensk lagstiftning, att man skall ge åklagarrätt till sådana, som icke på grund av sin tjänstställning ha skyldighet att utöva åklagarskap, även om de icke skulle vara så värst livade för att göra det. Jag tror också, att det är nödvändigt att hålla på den principen, att vi böra ha åklagarväsendet ordnat så, att den som är åklagare, skall vara skyldig att åklaga, och att han skall kunna tvingas att utöva åklagarskapet, då det är av behovet påkallat. Detta skulle emellertid icke bli fallet med skogsvårdsstyrelserna, utan de skulle endast behöva ingripa i de fall, där de själva ansågo det lämpligt, men i de fall, där de icke vilja göra det, skulle de kunna låta bli att utöva åklagarskapet.

För min del måste jag säga, att jag håller bestämt på den princip, som utskottet här har iakttagit, och jag tillåter mig därför, herr talman, att yrka bifall till utskottets förslag i den 5 §. Vad beträffar yrkandet om ändring av övergångsbestämmelserna, är det ju endast en formsak, och mot det yrkandet har jag givetvis intet att erinra.

Herr **Johansson** i Uppmälby: Herr talman! Frågan om skogsvårdsstyrelserna skola ha åtalsrätt synes åtminstone mig stå i ett nära

samband med det beslut, som riksdagen i dag har fattat angående den allmänna skogsvårdslagen. Jag förstår icke, varför man skulle göra ett undantag vid den nu föreliggande förändringen av stängselsförordningen, vilken förändring just vidtagits i syfte att få överensstämmelse med den allmänna skogsvårdslagen.

Jag tror för min del, att det icke innebär någon fara att ge skogsvårdsstyrelserna denna åtalsrätt, och det kommer icke heller, som kanske någon har trott, att verka i fiskaliskt avseende så, att det skulle medföra svårigheter för den stora allmänheten. Den ändring, det här gäller, är i varje fall något, som måste intressera skogsvårdsstyrelserna, ty de beröras givetvis av om skada uppstår genom betning, sedan landstinget ingått till Kungl. Maj:t med framställning om förbud för betning med vissa djur eller förbud för varje slag av beten i en viss del av länet. Det synes mig därför, att skogsvårdsstyrelserna, som skola tillse vårderna över skogarna, också skola ha rätt att ingripa.

Jag ber därför, herr talman, att få förena mig i det yrkande, som är framställt av herr Lindman.

Herr Hage: Herr talman! Jag har begärt ordet för att säga, att såvitt jag kan förstå, gäller det här ändå något annat än att i allmänhet övervaka saker, som falla under skogslagstiftningens område. Stängselskyldigheten är väl dock något, tycker jag åtminstone, som bra mycket närmar sig en del ordningsföreskrifter, över vilka i allmänhet den administrativa lagstiftningen och polismyndigheterna ha att vaka. Det är sant, att stängselskyldigheten naturligtvis har ett visst sammanhang och är tillkommen i samband med skogslagstiftningen, men trots detta anser jag saken i och för sig ha en något annorlunda beskaffenhet. Jag finner därför för min del utskottets förslag i denna punkt mera tilltalande.

För övrigt vill jag säga, att jag tycker, att det vore lämpligt, att man tog ifrån skogsvårdsstyrelserna så mycket som möjligt av åklagareuppdrag. Det är säkert på det sättet, att deras ställning hos den allmänna opinionen bleve bättre, om de så litet som möjligt få syssla med sådana saker.

Sedan skulle jag vilja i detta sammanhang säga, att jag tror icke, att det betyder så förskräckligt mycket vilka bestämmelser som på denna punkt antagas, vare sig den formulering, som utskottet kommit till eller något annat, då vi äro överens om allihop, att denna lag skall bli fakultativ, och då kommer det ju att bero på, huruvida hushållningssällskapen och landstingen vilja vara med på att den skall tillämpas i ett visst län eller i vissa delar av länet. Det är då mycket troligt, såvitt man kan se, att denna lagstiftning kommer att bli ganska litet använd. Det är mycket antagligt, att det i de allra flesta län blir på det viset, att varken hushållningssällskapet eller landstinget vilja vara med om detta, och då blir, tror jag, lagen i de allra flesta län en lag på papperet. Men detta sammanhänger därmed, att man inom utskottet haft den uppfattningen, att man borde ha det på det sättet, att endast när hushållningssällskapet och landstinget

*Ang.
ändring i för-
ordningen om
ägors fredande
emot skada av
annans hem-
djur m. m.*

(Forts.)

*Ang.
ändring i för-
ordningen om
ägors fredande
emot skada av
annans hem-
djur m. m.*

hade en alldeles bestämd känsla av att det behövs en sådan lag, då, men endast då, skall den såsom ett undantagsfall komma till tillämpning i länet. Detta är innebörden i utskottets förslag.

Ja, herr talman, jag skall tillåta mig att med hänvisning till detta yrka bifall till utskottets förslag.

(Forts.)

Herr **Andersson** i Rasjön: Herr talman! Det är nog icke riktigt, såsom herr Hage förklarar, att denna lag skall bli en lag endast på papperet, ty vi äro ju överens om att hit överflytta de straffbestämmelser, som finnas uti de förordningar, som redan utfärdats och gälla i de flesta länen. Hittills har det varit så, att dessa förordningar nog varit ansedda mera såsom papperslagar, men, då de nu bli kompletterade med straffbestämmelser, har man anledning antaga, att åtminstone på vissa trakter man kommer att försöka göra lagarna effektiva och med hänsyn härtill skulle jag vilja instämma med dem, som yrkat bifall till utskottsförslaget. Det är huvudsakligen därför, som herr Hage mycket riktigt antydde, att det är av största vikt, att det goda förhållandet mellan skogsvårdsstyrelserna och allmänheten bibehålles. Skulle skogsvårdsstyrelsernas tjänstemän börja att uppträda såsom något slags inspektörer på betesmarkerna och koppla de betande djuren såsom jaktvårdskonsulenterna koppla hundarna, är jag livligt övertygad om att det skulle bli ganska svåra slitningar mellan skogstjänstemännen och allmänheten och lända till större skada för en god skogsvård, än om vi inskränka oss till vad utskottet föreslagit. Jag är övertygad om att något verkligt behov av åtalsrätt för skogsvårdsstyrelserna icke förefinnes, ty desamma och deras tjänstemän äro oförhindrade att till åtal anmäla de förseelser, som de eventuellt spåra upp. Detta är något annat än att styrelserna ställa sig som direkta åklagaremyndigheter i detta fall. Jag tror, att det ingalunda skulle gagna skogsvården, och ber därför att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr **Lindman**: Herr talman, mina herrar! Det är ju klart, att man vill, att det skall vara ett gott förhållande mellan skogsvårdsstyrelserna och den skogägande allmänheten. Enligt den lag, som riksdagen nyss beslutat, inträder emellertid det förhållandet, att skogsvårdsstyrelserna få åtala. Det blir sålunda en olikhet i de båda lagarna, och jag skall då be att få framhålla en konsekvens, som synes mig följa av detta. Om t. ex. en skogsägare har begått någon förseelse emot den allmänna skogsvårdslagen, men samtidigt begår en förseelse emot denna lag, och skogsvårdsstyrelsen har att göra med honom för det förra, kan skogsvårdsstyrelsen åtala honom för den ena delen av de förseelser, som han begått, nämligen mot skogsvårdslagen, men däremot skulle skogsvårdsstyrelsen vara förhindrad att åtala honom för den förseelse, som han begått mot denna lag, kanske i samband med den andra förseelsen. Detta synes mig vara en ganska ofullständig lagstiftning, som kan ställa det på det sättet, att i ett sådant fall kan skogsvårdsstyrelsen åtala i en del av denna förseelse men icke i den andra delen, utan där måste skogsvårdsstyrel-

sen anmoda allmänna åklagaren. Men om denne icke vill eller icke bryr sig om det, blir det icke någonting av med åtalet på den delen av förseelsen.

*Ang.
ändring i för-
ordningen om
ågers fredande
emot skada av
annans hem-
djur m. m.
(Forts.)*

Herr **Johansson** i Kälkebo: Herr talman! Jag kan icke neka till att jag måste anse, att vad den siste ärade talaren sade, föreföll mig vara ganska konstruerat. Ty det är väl så att det mycket sällan kan komma att hända, att dessa två frågor komma att stå i sådant sammanhang, att det vore av behovet påkallat att utföra åtalen gemensamt, helst som ju åtalen i varje fall måste bli av helt olika natur, och de alltid, även om det gällde samma person, komme att bli särskilda mål, då det ena icke kunde inflickas med det andra, såvitt jag kan förstå.

Gentemot vad herr Johansson i Uppmälby yttrade skall jag be att få understryka vad herr Hage sade, nämligen att denna lag är av fakultativ betydelse. Att utskottet icke heller ansett, att den hörde så precis noga ihop med skogsvårdslagen, torde framgå av den omständigheten, att skogsvårdsstyrelserna icke höra till de myndigheter, som skola höras, innan det fattas beslut, om denna lag skall träda i kraft. Jag tycker, att när man skjutit fram andra myndigheter, landstingen och hushållningssällskapen, som skulle vara så att säga de avgörande, men icke skogsvårdsstyrelserna, så måste det ligga ett mycket litet skäl i att säga, att denna lag ligger så nära samman med skogsvårdsstyrelsens verksamhet, att de skulle ha åtalsrätt. Jag tror för övrigt, att skogsvårdsstyrelserna skulle känna sig mera betjänta och tillfredsställda med att icke ha något med denna lag att skaffa.

Herr **Sjöblom**: Ja, herr talman, jag vill blott tillägga till det som förut framhållits att genom denna skogsvårdslag, som nu antagits, och vidare genom den lag, som kommer att antagas angående skogsvårdsstyrelser, bliva skogsvårdsstyrelserna inrangerade under de ansvarsbestämmelser, som gälla för statens ämbetsmän i fråga om ansvaret för deras åtgärder. Och det synes mig då, som om skogsvårdsstyrelsernas åtalsrätt i detta fall skulle vara tämligen uppenbar. Jag förmodar, att de flesta i kammaren ha den känslan, att allmänna åklagaren får mycket svårt att följa alla de bestämmelser, som blivit fattade av riksdagen, men skogsvårdsstyrelserna få så mycket större anledning att syssla med dem. Och jag skulle för övrigt vilja säga, att det skulle bli en oerhörd stor brist i lagen, om åtalsrätten skulle fråntagas skogsvårdsstyrelserna.

Jag ber därför, herr talman, att få yrka bifall till den vid utskottets betänkande fogade reservationen.

Härmed var överläggningen slutad. Herr talmannen framställde först propositioner angående § 5 i det av utskottet framlagda lagförslaget, nämligen dels på godkännande av berörda paragraf, dels ock på godkännande av paragrafen med den av herr Lindman under överläggningen föreslagna ändring däri; och förklarade herr

Ang. ändring i förordningen om ägors fredande emot skada av annans hemdjur m. m.
(Forts.)

talmannen sig anse svaren hava utfallit med övervägande ja för den förra propositionen. Votering begärdes likväl, i anledning varav nu uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren godkänner § 5 i det av särskilda utskottet i dess föreliggande utlåtande nr 2 framlagda lagförslaget, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren godkänt nämnda paragraf med den av herr Lindman under överläggningen föreslagna ändring däri.

Omröstningen utföll med 72 ja, men 87 nej; och hade kammaren alltså godkänt paragrafen med den av herr Lindman under överläggningen föreslagna ändring däri.

Vidare gav herr talmannen propositioner beträffande lagförslaget övergångsstadgande, nämligen dels på godkännande av utskottets förslag till nämnda stadgande, dels ock på godkännande av samma förslag med den ändring, som under överläggningen föreslagits av herr Lindman; och fattade kammaren beslut i enlighet med innehållet i sistnämnda proposition.

Härefter blev efter av herr talmannen därå given proposition utskottets hemställan i punkten A), i vad den ej besvarats genom omförmälda beslut, av kammaren bifallen.

Slutligen framställde herr talmannen proposition i fråga om punkten B); och biföll kammaren jämväl utskottets i nämnda punkt gjorda hemställan.

§ 2.

Om förordning ang. skogsvårdsstyrelser.

Å föredragningslistan fanns härefter uppfört särskilda utskottets utlåtande, nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 160 med förslag till förordning angående skogsvårdsstyrelser ävensom i ämnet väckta motioner.

Genom en den 10 mars 1923 dagtecknad proposition, nr 160, hade Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till förordning angående skogsvårdsstyrelser.

I samband med denna proposition, som hänvisats till särskilda utskottet, hade utskottet till behandling förehaft följande med anledning av propositionen väckta motioner, nämligen

inom första kammaren:

nr 195 av herr *Ingeström m. fl.*,

nr 201 av herr *Johan Peter Johansson*; och
nr 207 av herr *Enhörning*; samt

inom andra kammaren:

nr 271 av herr *Jansson* i Edsbäcken;
nr 272 av herr *Pettersson* i Hällbacken *m. fl.*; och
nr 279 av herr *Olofsson* i Digernäs *m. fl.*

Utskottet hemställde

A) att riksdagen, med förklarande, att Kungl. Maj:ts ifrågasvarande förslag ej kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, måtte för sin del antaga i punkten intaget förslag till förordning angående skogsvårdsstyrelser;

B) att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning angående möjligheten och sättet att med bevarande av skogsvårdsstyrelsernas nödiga självständighet åstadkomma bättre samverkan och större enhetlighet i deras lagtillämpning samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill denna utredning kunde föranleda;

C) att de i ämnet väckta motionerna, i den mån de icke kunde anses besvarade genom vad utskottet under A) och B) hemställt, icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Vid utlåtandet voro fogade två reservationer i fråga om 2 § i det av utskottet framlagda författningsförslaget, nämligen:

av herrar *Hage* och *Andersson* i Prästbol; samt
av herr *Norling*.

Sedan herr talmannen anmält ärendet till handläggning, begärdes ordet av

Herr **Lindman**, som yttrade: Herr talman! I avseende å föredragningen av detta betänkande hemställles,

att utlåtandet må föredragas punktvis,

att punkten A) må företagas till avgörande på det sätt, att först föredrages utskottets författningsförslag, där så erfordras paragrafvis, med ingress och rubrik sist, samt därefter utskottets hemställan,

att vid behandlingen av den paragraf, varom först uppstår överläggning, denna må omfatta utlåtandet i dess helhet, samt

att författningstext ej må behöva uppläsa i vidare mån än sådant av någon kammarens ledamot begäres.

Denna hemställan bifölls.

Punkten A).

Det av utskottet framlagda författningsförslaget.

Efter föredragning av 1 § anförde:

Om förordning ang. skogsvårdsstyrelser.
(Forts.)

Om förordning ang. skogsvårdsstyrelser.
(Forts.)

Herr **Pettersson** i Hällbacken: Då riksdagen ingått för åvägbringandet av en för längre tid bestående skogslagsstiftning, som på ett ingripande sätt föreskriver de stora linjerna för skogsskötseln i riket, är det av stor betydelse, att berörda skogslagstiftning bliver vid den praktiska tillämpningen i möjligaste mån likformig för rikets olika skogsvårdsstyrelser. För vinnande av sådant syfte har jag med instämmande av ett antal ledamöter från denna kammare väckt en motion, utgående på att ett särskilt centralorgan över skogsvårdsstyrelserna inrättas. Anspråken på att ett sådant organ skapas synes också ibland skogsägande och skogligt intresserade börja att i stor utsträckning göra sig gällande. I detta sammanhang kan erinras om att den norrländska skogsvårdskommittén föreslog inrättandet av ett skogskontor inom jordbruksdepartementet för det högsta överinseendet över skogslagarnas tillämpning. Direkt avsåg detta i huvudsaken endast skogar inom det område av riket, där de s. k. norrlandslagarna äro gällande, men det framhölls därjämte, att, om sådan lagstiftning komme att omfatta skogar inom övriga delar av landet, en mera ingående kontroll från statens sida bleve en nödvändig följd därav. Inom berörda kommitté framhölls därutöver, att då man tidigare hade anledning antaga, att den föreslagna departementalreformen skulle bliva verklighet, ansågs det lämpligt, att ett sådant centralorgan borde givas formen utav en i jordbruksdepartementet inrättad särskild byrå. Då det sedermera torde få anses avgjort, att reformen uti föreslagen omfattning ej för det närvarande blir genomförd, hölls före, att det i domänstyrelsen bör inrättas en särskild byrå, som har till uteslutande uppgift att behandla alla ärenden, som röra den enskilda skogshushållningen. Ett för landets ekonomiska liv så viktigt intresse som denna hushållning bör ej längre sakna sin egen målsman i den centrala förvaltningen. Som bekant är artikeln trävaror landets största och viktigaste exportartikel.

I diskussionen angående en överstyrelse över skogsvårdsstyrelserna hava tankar varit uppe på ett särskilt förtroenderåd, inneslutande skoglig och juridisk sakkunskap, vars beslut vore att betrakta som en skogsjustitieombudsmans. Till sist har den norrländska skogsvårdskommittén förordat en skogsvårdsinspektör inom jordbruksdepartementet.

Sistnämnda föreslagna organisation har av skogsvårdsstyrelsernas delegerade avstyrkts. Slutligen har domänstyrelsen i berörda fråga tillstyrkt inrättandet av en skogsvårdsstyrelserna överordnad organisation.

Till det nu anförda kan läggas, att även om man tillerkänner de respektive skogsvårdsstyrelserna stor duglighet och nit om lagarnas efterlevnad vid utövandet av sitt kall, gör man sig icke skyldig till någon obefogad kritik, om man påstår, att vid tillämpningen av de hittills gällande skogslagarna full överensstämmelse skogsvårdsstyrelserna emellan i den praktiska tillämpningen saknats. Och det är ingen sällsynthet, att där de olika länens skogar mötas, man kan konstatera sist påtalade missförhållande. En ofta förekommande företeelse är också, att därest en person från ett skogsvårdsdistrikt

köper skog i ett annat, han först gör sig underrättad om huru i det sista området skogslagarna tillämpas av skogsvårdsstyrelsen.

Ett annat moment, som jag i detta sammanhang icke kan underlåta att påtala, är att, då det gäller att från skogsvårdsavgifterna utvinna det mesta möjliga för skogsvårdens befrämjande, man använder så olika sätt, den ena skogsvårdsstyrelsen anlägger fröklämningsanstalter, en annan anlägger skogsskolor eller anordnar kurser i skogsvård, en tredje lämnar anslag till hushållningssällskap, en fjärde köper fastigheter — flera exempel att förtiga. Nu anförda skäl torde tillfullo bestyrka icke endast önskvärdheten utan nödvändigheten av att ett centralt organ i huvudsaklig överensstämmelse med i motionen anförda riktlinjer skapas, som kan tillse, att de stiftade skogslagarna tillämpas för hela riket i möjligaste mån lika.

Jag har, herr talman, velat framföra dessa synpunkter vid handläggningen av detta ärende.

Herr Hage: Herr talman! Jag har vid § 2 avgivit en reservation tillsammans med herr Andersson i Prästbol och eftersom man vid § 1 har tillfälle att tala om hela lagförslaget, tillåter jag mig säga några ord i frågan.

Jag ber då först att få påvisa, att Kungl. Maj:ts förslag i avseende å § 2, som gäller vilken kompetens en länsjägmästare bör hava, innebar, att det ovillkorligen skulle fordras *högre* skoglig bildning för att antagas till länsjägmästare. Det väcktes emellertid en motion, som behandlats i utskottet, och i den motionen påyrkade man ju, att även personer med *lägre* skoglig bildning skulle kunna konstitueras till sådan befattning. Den åskådningen vann majoritet i utskottet, och på grund därav gav man med sig så långt, att man visserligen slog fast att med avseende å länsjägmästare skulle man fordra högre skoglig bildning men under vissa undantagsförhållanden skulle man kunna anställa jämväl person, som allenast avlagt avgångsexamen från skogsinstitutets lägre kurs eller skogshögskolans forstmästarekurs. För min del skall jag säga, att jag helst sett, om man kunnat slå fast, att man icke som regel skulle fordra en sådan högre skoglig bildning. Jag tror nämligen icke så rysligt mycket på detta, att man med avseende å alla möjliga befattningar skall fordra en viss teoretisk utbildning. Jag har nämligen den meningen, att det i detta land på alla möjliga områden finnes en massa människor med praktisk utbildning, som icke hava pappersmeriter men som likväl äro goda medborgare och dugliga till ett och annat här i världen, och jag tror, att utvecklingen på alla möjliga områden givit oss rätt, som haft den uppfattningen.

Jag hade alltså helst sett, att man gått ännu längre med avseende på första delen av § 2, d. v. s. att man låtit en person, som i allmänhet var kvalificerad, oavsett om han hade skaffat sig en sådan högre utbildning eller ej, bliva kompetent till denna tjänst. Jag har emellertid givit med mig på denna punkt och gått med på den kompromiss, som föreligger och som alltså innebär, att man

Om förordning ang. skogsvårdsstyrelser.

(Forts.)

Om förordning ang. skogsvårdsstyrelser.

(Forts.)

som regel fordrar högre skoglig utbildning för länsjägmästarebefattningen, men att man dock under vissa förhållanden tillåter, att en person med något lägre teoretisk utbildning kan konstitueras till en sådan tjänst. Jag har således för min del icke reserverat mig med avseende å första delen av § 2.

Med avseende däremot å andra stycket av § 2 har jag ej ansett mig kunna gå med på utskottets förslag. I den delen innebär Kungl. Maj:ts förslag, såvitt man kan läsa av lagtexten, att det skulle vara möjligt att till biträdande länsjägmästare konstituera personer såväl med högre som lägre skoglig utbildning, men där har utskottet vidtagit en ändring i formuleringen, då man säger, att det för biträdande länsjägmästare skulle gälla samma bestämmelser som förekomma i första stycket, d. v. s. utskottets förslag innebär, att man skärper kompetensfordringarna för biträdande länsjägmästare på sådant sätt, att man vill slå fast, att även beträffande denne skulle det bliva regel, att det skulle vara en person, som hade högre skoglig bildning och endast i undantagsfall skulle det tillåtas, att en person med lägre utbildning finge en sådan befattning. Med den grundåskådning, jag har, kan jag för min del icke gå med på detta, utan jag anser det vara riktigare att Kungl. Maj:ts förslag bleve antaget här, vilket innebär, att man till biträdande länsjägmästare kunde taga en person vare sig han hade den ena eller den andra av dessa två teoretiska utbildningsgrader.

Med hänsyn till den motivering, som jag nu anfört, skall jag, när vi komma till § 2, be att få yrka bifall till nämnda reservation.

Herr Lindman: Herr talman! Med avseende å det anförande, som herr Pettersson i Hällbacken hade, har jag intet att erinra däremot, då han enligt min uppfattning icke gjorde något yrkande. Vad beträffar denna överstyrelse eller vad man skall kalla den för har utskottet ju föreslagit skrivelse om den saken.

Beträffande det av herr Hage gjorda yrkandet vill jag säga, att i detta avseende har utskottet gjort en lindring av Kungl. Maj:ts förslag. Kungl. Maj:t hade ju föreslagit, att som länsjägmästare skulle vara anställd »en skogligt bildad man, vilken avlagt fullständig avgångsexamen från skogsinstitutets högre kurs eller skogshögskolans jägmästarekurs» — alltså utgått från den högre kursen. I denna del har utskottet gjort en lindring av Kungl. Maj:ts förslag, då utskottet hemställer om ett tillägg så lydande: »Dock må i särskilt fall till länsjägmästare antagas den, som avlagt avgångsexamen från skogsinstitutets lägre kurs eller skogshögskolans forstmästarekurs.» Utskottet vill alltså i detta fall gå längre och medgiva, att även forstmästare kunna bliva antagna till länsjägmästare.

Nu är det egentligen icke mot detta som herr Hage gör invändning, utan det är emot andra stycket, där utskottet föreslår, att »därjämte må skogsvårdsstyrelse, där så finnes erforderligt, anställa biträdande länsjägmästare med skoglig utbildning, som i första stycket sägs», d. v. s. att där biträdande länsjägmästare skulle anställas han skulle hava samma utbildning som den utskottet har föreslagit be-

träffande länsjägmästare i första stycket. — Jag kan, herr talman, icke förstå, att man över huvud taget skulle kunna hava någon erinran emot ett sådant förslag av utskottet.

Emellertid anser nu herr Hage, att detta är en skärpning, och herr Norling återigen i första kammaren har också avgivit en reservation, i vilken han går den andra vägen. Nu skulle jag vilja föreslå kammaren, att när här står en socialdemokrat på ena sidan och en socialdemokrat på den andra sidan om utskottet, skulle kammaren lugnt kunna fatta sitt beslut i överensstämmelse med utskottets hemställan.

Vidare yttrades ej. Paragrafen godkändes.

För 2 § hade utskottet föreslagit följande lydelse:

2 §.

Hos skogsvårdsstyrelse skall såsom biträde (länsjägmästare) vara anställd en skogligt bildad man, vilken avlagt fullständig avgångsexamen från skogsinstitutets högre kurs eller skogshögskolans jägmästarekurs. Dock må i särskilt fall till länsjägmästare antagas den, som avlagt avgångsexamen från skogsinstitutets lägre kurs eller skogshögskolans forstmästarekurs.

Därjämte må skogsvårdsstyrelse, där så finnes erforderligt, anställa biträdande länsjägmästare med skoglig utbildning, som i första stycket sägs.

I det av Kungl. Maj:t framlagda motsvarande författningsförslaget hade åt 2 § givits denna avfattning:

2 §.

Hos skogsvårdsstyrelse skall såsom biträde (länsjägmästare) vara anställd en skogligt bildad man, vilken avlagt fullständig avgångsexamen från skogsinstitutets högre kurs eller skogshögskolans jägmästarekurs.

Därjämte må skogsvårdsstyrelse, där så finnes erforderligt, anställa biträdande länsjägmästare; och må härtill utses jämväl person, som allenast avlagt avgångsexamen från skogsinstitutets lägre kurs eller skogshögskolans forstmästarekurs.

Paragrafen föredrogs. Därefter yttrade:

Herr Jansson i Edsbäcken: Herr talman! Som herrarna behagade finna har jag beträffande andra paragrafen väckt en motion, vari föreslagits, att skogsvårdsstyrelse såsom biträde (länsjägmästare) skulle hava »en skogligt bildad man, vilken avlagt fullständig avgångsexamen från skogshögskolans jägmästare- eller forstmästarekurs eller däremot svarande kurser vid skogsinstitutet». Denna motion har utskottet tagit hänsyn till så tillvida, att det föreslås ett tillägg till 2 §, så lydande: »Dock må i särskilt fall till länsjäg-

Om förordning ang. skogsvårdsstyrelser.
(Forts.)

Om förord-
ning ang.
skogsvårds-
styrelser.
(Forts.)

mästare antagas den, som avlagt avgångsexamen från skogsinstitutets lägre kurs eller skogshögskolans forstmästarekurs.» Nu hör jag av herr Hages anförande, att det varit en kompromiss inom utskottet, som gjort att man enat sig om den punkten. Under sådana förhållanden kan jag naturligtvis icke med utsikt till framgång göra annat yrkande än om bifall till utskottets förslag i första punkten. Där- emot, när vi komma till andra punkten, är det dock, som herr Hage anför, en betydande skärpning emot vad Kungl. Maj:t föreslagit. Denna skärpning har herr Hage redogjort för, varför jag icke skall upptaga kammarens tid med att vidare yttra mig i den saken nu.

Jag ber i anledning av herr Hages yttrande att få yrka bifall till den av herr Hage och Andersson i Prästbol avgivna reservationen, som innebär detsamma som Kungl. Maj:t har föreslagit ifråga om det andra stycket av andra paragrafen. Jag yrkar alltså att 2 § måtte godkännas med den ändring, att andra stycket erhåller den av Kungl. Maj:t föreslagna lydelsen.

Herr Lindman: Herr talman! Åberopande vad jag nyss yttrade ber jag för min del att få yrka bifall till 2 § oförändrad enligt utskottets förslag.

Sedan överläggningen härmed förklarats avslutad, gav herr tal- mannen propositioner dels på godkännande av förevarande paragraf enligt utskottets förslag, dels ock på bifall till det av herr Jans- son i Edsbäcken under överläggningen framställda yrkandet; och fann herr talmannen den förra propositionen vara med övervägande ja be- svarad. Då votering emellertid begärdes av herr Hage, blev nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande omröstningspropo- sition:

Den, som vill, att kammaren godkänner 2 § i särskilda ut- skottets föreliggande förslag till förordning angående skogsvårds- styrelser, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit det av herr Jansson i Eds- bäcken under överläggningen framställda yrkandet.

Voteringen utvisade 104 ja mot 60 nej, vadan kammaren godkänt paragrafen enligt utskottets förslag.

3—7 §§.

Godkändes.

Härpå föredrogs 8 §; och begärdes ordet därvid av

Herr Lindman, som yttrade: Herr talman! I § 8 står det i andra stycket, att berättelsen angående revisionen av skogsvårdssty-

relsens förvaltning skall »till trycket befordras samt dels utdelas bland ledamöterna i landstinget och vederbörande hushållningssällskap minst en månad före etc.». I Kungl. Maj:ts förslag står, att den skulle utdelas till landstingets ledamöter samt hushållningssällskapets förvaltningsutskott. Denna ändring har blivit gjord i överensstämmelse med tidigare ändring, som utskottet vidtagit på grund av den nya lagen, som kommit beträffande hushållningssällskapen, nämligen att ledamoten från hushållningssällskapet skulle utses icke av hushållningssällskapets förvaltningsutskott, som Kungl. Maj:tt föreslagit, utan av hushållningssällskapet, och nu har denna ändring gjorts likadan. Men då det icke kan vara någon mening i att denna berättelse skall skickas ut till samtliga medlemmar av ett hushållningssällskap, vilka man ju icke ens på långt när känner, utan det endast föranleder en stor och onödig kostnad att verkställa och befordra så mycket tryck, hemställer jag, herr talman, att här införes den ändringen, att berättelsen skall utdelas »bland ledamöterna i landstinget och vederbörande hushållningssällskaps förvaltningsutskott», att således den raden får den lydelse Kungl. Maj:tt föreslagit. — När sedermera lagen om hushållningssällskap kommer i tillämpning om några år, får man göra en ändring i denna lag gående ut på att berättelsen skall utdelas till hushållningssällskapets delegerade.

Om förordning ang. skogsvårdsstyrelser.
(Forts.)

Vidare anfördes ej. Efter av herr talmannen givna propositioner i ämnet godkändes paragrafen med den ändring, som föreslagits av herr Lindman.

Aterstående delar av författningsförslaget.

Godkändes.

Utskottets hemställan i punkten A) förklarades vara besvarad genom kammarens beslut i fråga om författningsförslaget.

Punkterna B och C.

Vad utskottet hemställt bifölls.

§ 3.

Föredrogs vart för sig särskilda utskottets utlåtanden:

nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 161 med förslag till förordning om ändrad lydelse av 4 och 5 §§ i förordningen den 11 oktober 1912 (nr 275) om skogsvårdsavgift;

nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 212 med förslag till lag om ändrad lydelse av 46 § i lagen den 11 oktober 1912 om skogsaccis och om virkestaxering; och

nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 158 med förslag till lag angående skyddsskogar.

Kammaren biföll vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

§ 4.

*Ang. skydd
för partibe-
teckning vid
allmänna val.*

Vid härpå skedd föredragning av konstitutionsutskottets utlåtande, nr 21, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande av skydd för partibeteckning vid allmänna val uttråde:

Herr Olsson i Gävle: Herr talman, mina herrar! Redan 1913 års sakkunniga, som skulle utreda de eventuella förändringar i valmetoden, vartill 1910 och 1911 års valerfarenheter givit anledning, framhöllo i sitt utlåtande de betydande fördelar skydd för partibeteckningen skulle medföra vid de allmänna valen. Man ansåg sig emellertid icke då böra framföra förslag i ärendet. Men verkligt aktuell blev denna fråga 1918, då det från liberalt håll förelåg en motion i frågan, vari begärdes skydd mot att partibeteckning mot partiets vilja användes av annat parti. Bägge kamrarna stannade vid detta tillfälle i ett samstämmigt beslut, och i riksdagens skrivelse, nr 226, av 1918 säges det, att behovet av skydd är ofrånkomligt, och att det är synnerligen angeläget att vinna rättelse i gällande förhållanden. Det säges vidare i denna riksdagens skrivelse, att riksdagen är enig om att här ett uppenbart missförhållande föreligger, samt att man icke torde kunna undgå att i en eller annan form införa registrering av partibeteckning. Resultatet av denna skrivelse blev, som sagt, en utredning, som slutade med det förslag, som i början av 1921 framlades av proportionsvalsakkunniga. Att det förslag till officiella förberedelser, som ingick i betänkandet, icke förelades 1921 års riksdag samtidigt med förslaget om valsystemets reformering, torde i mycket hög grad vara beroende på förslagets krånglighet. Och för den, som under de dagar, när detta ärende behandlades här i riksdagen, kunde avläsa stämningen, stod det fullkomligt klart, att även om förslaget hade kommit att föreläggas riksdagen, skulle det vält på de tuvor, som det innebar i form av avkopplande av partibeteckningen och dess ersättande med de bekanta bokstäverna. Ty det måste givetvis stå klart för oss i denna sak, lika väl som när det gäller underpartibeteckning, om vilken det talats så mycket på senaste tiden, att skall man här reformera, så är det rimligt, att det sker på sådant sätt, och utan allt för mycket påhäng, att folk ute i landet, som skall använda sig av detta system, förstår, varom det är fråga. Det får icke krånglas in med en massa olika avdelningar, partibeteckning plus underpartibeteckning m. m., m. m., som göra, att väljarna, när de gå fram till valurnorna, överhuvud taget icke ha någon aning om, vad deras röster slutligen komma att ge för resultat.

Vad riksdagen begärde 1918 är ännu icke infriat. Och det är just detta, som kommit mig att vid årets riksdag framföra tanken på, om man icke på ett enklare sätt än vad proportionsvalsakkunniga föreslagit, skulle kunna nå ett resultat, som fyller vad riksdagen 1918 begärde. Jag har därför hemställt till riksdagen om en skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning om skydd

för partibeteckning utan det påhäng, som underpartibeteckning och de officiella valseدلarna utgöra. Konstitutionsutskottet säger nu i sitt avstyrkande, att det är möjligt att med ett bifall till motionen vissa av de nu gällande svårigheterna skulle bortfalla. Men man har fångats av de sakkunnigas synpunkt, att tar man här icke allt, vad de lärda hittat på, så är det i alla fall utsiktslöst att komma fram till ett verkligt resultat. Men genom hela utskottets motivering går också en underström av att man anser denna fråga, som här föres på tal, icke vara aktuell. Och jag tror icke, att jag läser fel, då jag ur konstitutionsutskottets utlåtande kan utläsa, att man helst vill, att riksdagen utan vidare beslut i denna sak skall anse sig hava uppnått, vad som 1918 åsyftades.

Nu vill jag först framhålla, att jag icke kan skruva upp mig till den där vördnaden för de lärda på detta område, som man tydligen kan göra i konstitutionsutskottet. Och därtill vill jag lägga, att den, som har den ringaste erfarenhet av valrörelser ute i bygderna i vårt land, han vet, att den fråga, det här gäller, är aktuellare än någonsin. Jag vill erinra om de förändringar, som vid 1921 års riksdag gjordes i sammanräkningsförfarandet. Och jag vill också erinra om, att man ju här varenda dag talar om att partierna förkväva självständighetskänslan, och att man skall försöka ge mera rum för personligheten. Men samtidigt har man ordnat det på det sättet, att genom brist på skydd för partibeteckning, vid valtillfällena all tävlan inom partiernas ram är fullkomligt utesluten. Ty man måste ju inom varje parti före valet göra klart för sig, att när sammanräkningen sker, så delas de tävlande grupperna inom de stora partierna upp i olika grupper, och man har ingen garanti för att icke mellan dessa tävlande grupper kommer ett parti, som helt enkelt lägger beslag på partiets partibeteckning och erövrar det mandat, som det samlade partiet skulle hava erhållit, men som det uppdelade partiet icke kan erövra. Man tvingar sålunda helt enkelt genom denna brist på skydd för partibeteckningen partierna till en disciplin, som är raka motsatsen till vad man vill åstadkomma, när man talar om att ge personligheten större rum och ge möjlighet till fri tävlan inom partiets ram. Vid de kommunala valen gälla precis samma förhållanden. Och jag vill vid detta tillfälle, liksom jag gjort i motionen, särskilt fästa uppmärksamheten vid det beslut, som riksdagen här i fjol fattade, när man gjorde de förändringar i kommunallagstiftningen, som skulle möjliggöra de s. k. gemensamhetslistorna. Vad som har ägt rum exempelvis ute i det län, jag representerar, där man vid de kommunala valen i fjol hade gemensamhetslistor i ungefär en fjärdedel av samtliga länets kommuner, har klargjort för alla i dessa kommuner, att för Gävleborgs läns vidkommande blir denna lagändring i fortsättningen en bestämmelse på papperet och ingenting annat. Ty just bristen på skydd för partibeteckning, för att hindra de spekulativa hjärnornas okontrollerade framfart, har åstadkommit ett resultat, som ingen från början velat tänka sig.

Ang. skydd
för partibe-
teckning vid
allmänna val.
(Forts.)

Man har nu sagt, att den motion, som jag här väckt, har för avsikt att hindra all samverkan mellan olika partier. Visst icke. Jag har ingenting emot samverkan mellan olika politiska partier. Jag vill bara, att denna samverkan skall ske under klara och bestämda former, där båda partierna äro medvetna om, vad som sker, där samverkan sker efter fri överenskommelse och icke med det spegelfäkteri, som nu så ofta kallas en tyst överenskommelse, men som ändå följes av ett officiellt skall över den »stulna partibeteckningen». Det är icke så länge sedan vi hade ett utomordentligt exempel på detta vid ett val, där varenda människa i detta land, som är van att följa en valrörelse, kunde se, att man på ömse sidor var gott överens och var nöjd med den samverkan, som ägde rum. Men när man slog upp partiets tidningar, kunde man för varje dag se denna dragkamp, detta ideligen körande med att *den* har stulit vår partibeteckning och *den* har uppträtt fullkomligt orätt. »Det är icke en officiell lista; akta er för spränglistor, akta er för att rösta med dessa listor!» Det är ett spegelfäkteri och ingenting annat, som jag anser, det borde vara allas vår skyldighet att hjälpa till att bringa ur världen för att få ordning och reda i dessa förhållanden och verkligen försöka få fram sådana förhållanden, att, när man går fram i samverkan, denna samverkan blir efter klara och bestämda linjer, där man sedan icke kan beskylla varandra för att hava använt sig av metoder, som man faktiskt icke har använt sig av. Jag riktar ingen anklagelse mot något särskilt parti. Jag tror, man kommer sanningen närmast, om man säger, att i det här fallet kunna de politiska partierna överhuvud ta varandra i hand.

Vi borde, synes det mig, kunna vara överens om, att den stränga partibundenheten i vårt land är en följd av det proportionella valsystemet, och att det är synnerligen små utsikter att kunna bringa detta valsystem ur världen. Varför skola vi då tveka att införa den ordning mellan partierna, som erfarenheten, icke en gång, utan många gånger, visat vara absolut nödvändig?

Som ärendet nu ligger, med ett enhälligt avstyrkande från konstitutionsutskottet, tjänar det väl icke mycket till, att jag yrkar bifall till min motion. Men, herr talman, då utskottet fullständigt undviker att tala om infriandet av 1918 års riksdagsskrivelse med begäran om skydd för partibeteckningar, så vill jag begagna tillfället att genom kammarens protokoll ställa en vädjan till den nuvarande justitieministern, att han ville upptaga detta ärende till förnyad prövning och se till, om det icke vore möjligt att gå till mötes vad riksdagen har begärt utan att taga med alla dessa påhäng, som proportionsvalsakkunniga hava uppfunnit.

Herr talman, jag har intet yrkande.

Herr Sävström: Herr talman! Då utskottets ordförande inte är närvarande i kväll, skall jag be att med några ord få svara på det yttrande, som motionären har hållit. Han har erinrat om den skrivelse riksdagen avlät 1918 med begäran om skydd för partibeteck-

ning. Jag vill då nämna, att 1918 års riksdagsskrivelse innehöll icke endast detta krav om skydd för partibeteckning, utan också kraven på förstora de valkretsar och på en ny metod för sammanräkning vid de proportionella valen.

*Ang. skydd
för partibe-
teckning vid
allmänna val.*

(Forts.)

Nu är det ju så, att riksdagen redan har fattat beslut om en del av de krav, som riksdagen framförde i sin skrivelse 1918. Sålunda ha vi fått större valkretsar och en ny sammanräkningsmetod. Men när riksdagen fattade beslut härom, sade riksdagen samtidigt ifrån, att den vid det tillfället icke ville vara med om att omedelbart bestämma något om det tredje kravet, som upptagits i riksdagsskrivelsen av 1918, nämligen om skydd för partibeteckning. Var och en, som tagit del av proportionsvalsakkunnigas betänkande och som läser deras motivering och förslag till skydd för partibeteckning, torde nog finna det lämpligast att, innan riksdagen fattar beslut i denna fråga, en överarbetning av de sakkunnigas förslag i denna punkt kommer till stånd.

Jag vill erinra om, att motionärens förslag strängt taget endast berör en del av detta spörsmål, nämligen de s. k. samlingslistorna, som vi tidigare också ha beslutat om.

Inom konstitutionsutskottet ha vi varit överens om, att vi icke kunde bygga ett lagförslag på den motion, som här föreligger. Nu har herr Olsson vädjat till den nuvarande justitieministern att till nästa riksdag framlägga förslag i den riktning, som angives i motionen. Härtill får jag säga, att även jag tror, att det torde vara bäst, att regeringen får överväga frågan, innan den framlägges för riksdagen.

Herr talman! Såsom frågan nu ligger till, har jag för min del intet annat yrkande än om bifall till utskottets hemställan.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 5.

Konstitutionsutskottets utlåtande, nr 22, i anledning av väckt motion angående viss ändring i 5 § av förordningen den 19 november 1920 angående särskilda grunder för utgörande av 1921—1924 års allmänna kommunalutskylder m. m. föredrogs nu; och blev utskottets i nämnda utlåtande gjorda hemställan av kammaren bifallen.

§ 6.

Härefter föredrogs andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, nr 10, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående sänkning av räntan å vissa lån från pensionsförsäkringsfonden. Därvid yttrade:

*Ang.
sänkning av
räntan å vissa
lån från pen-
sionsförsäkr-
ingsfonden.*

Herr **Pettersson** i Köping: Herr talman! Då utskottet enhälligt avslagit den här föreliggande motionen, torde det kanske inte vara så värst stora utsikter att genom vidare utläggning av frågan få

*Ang.
sänkning av
räntan å vissa
lån från pen-
sionsförsä-
ringsfonden.*
(Forts.)

kammaren med på ett bifall. Som utskottet närmast synes grunda sitt avslagsyrkande på ett yttrande, avgivet av pensionsfullmäktige till första kammarens andra tillfälliga utskott, vilket haft att behandla en motion av liknande beskaffenhet, som den nu föreliggande, kan jag icke underlåta att ändock yttra några ord.

Det kan ju inte precis falla mig in att upptaga någon polemik med pensionsfullmäktige, men det synes mig i alla fall vara lämpligt att något beröra särskilt frågan om ränteberäkningen. Vid det tillfälle, då motionen väcktes, erhöll jag från pensionsfullmäktige den upplysningen att den s. k. räntan för pensionsfondens ekonomisering undergått en förhöjning, så att ränta från att år 1913 hava utgjort, som det meddelades mig, 3,85 %, sedermera och under krisåren höjts till 4,35 %, om jag icke missminner mig, och i varje fall över 4 %. Nu är det ju ett faktum, som ingen lär bestrida, att räntan på penninglån i den allmänna penningmarknaden sjunkit, och därför synes det mig att den beräkningsgrund för räntan för fondens ekonomisering, som nu närmast synes äga avgörande betydelse, borde på grund av nuvarande ekonomiska förhållanden ändras åtminstone i någon mån, så att en reduktion av räntan kunde komma till stånd. Det förefaller mig som om denna ränta lämpligen borde bestämmas till omkring 4 %. Emellertid har, och detta framgår även av den tablå, som pensionsfullmäktige fogat till sitt yttrande, räntan å medel, som för nämnda ändamål utlånats från pensionsförsäkringsfonden, hållit sig vid omkring 5 %; i något fall har den kanske gått ned till 4 $\frac{3}{4}$ %, men i en hel del fall har den varit över 5 %.

Under sådana förhållanden kan jag icke alldeles godkänna den uppfattning, som av pensionsfullmäktige här har framförts. Fullmäktige ha, synes det mig, i alltför stor utsträckning sett rent affärsmässigt på detta spörsmål. Det finnes emellertid ovillkorligen också en del sociala synpunkter, som man i detta sammanhang icke får förglömma.

Det är ju en hel del bostadsbyggare ute i landet, som erhållit lån ur denna pensionsförsäkringsfond, och att de måste finna räntan för hög, är icke svårt att övertyga sig om, ifall man samtalar med dem om den saken. Riksdagen har ju för endast någon vecka sedan beslutat att sänka räntesatserna för lån ur statens bostadslånefond från 5 % till 4 %. Innan denna fond kom till, utlämnades, som vi veta, byggnadslån ur pensionsförsäkringsfonden. Låt oss nu tänka oss två bostadsbyggare på samma plats! Den ene har t. ex. byggt sitt hus under 1919 och den andre under 1920. Den förstnämnde har erhållit lån ur pensionsförsäkringsfonden, den sistnämnda ur bostadslånefonden. Den senare får sin ränta nedsatt från 5 % till 4 %, men den förstnämnde, som byggde sitt hus under 1919, har fortfarande att betala en ränta av 5 % och därutöver. Såvitt jag kan förstå, måste detta alstra ett visst missnöje. Man kan mot min jämförelse möjligen invända det, att byggnadskostnaderna voro högre år 1920—1921, och det skall jag villigt erkänna. Men jag tror, att man mycket väl kan säga att byggnadskostnaderna 1919 i ganska stor utsträckning kunna jämnställas med de byggnadskostnader, som gällde

åtminstone under senare delen av 1921. Dessutom få vi komma ihåg, att de lån, som erhållas ur statens bostadslånefond, även i fortsättningen löpa med en räntesats av endast 4 %.

Jag kan icke underlåta att i detta sammanhang också framhålla, att under angivna förhållanden det måste kännas ganska smärtsamt för de personer, som erhållit lån ur denna pensionsförsäkringsfond och icke komma i åtnjutande av räntesänkning. Jag tror icke jag gör mig skyldig till någon överdrift, om jag säger, att dessa personer i en mycket brydsam tid på ett mycket förtjänstfullt och uppoffrande sätt medverkat till att skapa bostäder i städer och stadslänkande samhällen. Som vi minnas, avstannade byggnadsverksamheten så gott som fullständigt vid den tid jag nu åsyftar, och det blev då dessa enskilda personer, som måste taga upp byggnadsverksamheten, delvis med bidrag av statsmedel. Jag vågar också säga, att dessa personer genom att bygga bostäder vid denna tid alldeles säkert och i en mycket stor utsträckning förlorat, icke blott sina egna sparade kapital utan även, i många fall, sina anförvanters besparingar. Under sådana förhållanden kan jag icke finna annat än att det vore behjärtansvärt, om staten även i detta fallet försökte göra någonting för dem genom att åtminstone vidtaga åtgärder för en mindre räntesänkning.

Nu förstår jag mycket väl, i all synnerhet sedan utskottet enhälligt yrkat avslag å motionen, att det icke är möjligt att få något annat beslut än ett bifall till utskottets förslag. Då emellertid samma ärende, som vi nu behandla, föreligger till behandling även i första kammaren, och jag vet att därstädes kommer att framställas ett särskilt yrkande, så ber även jag, herr talman, att även i denna kammar få framställa det yrkandet, att riksdagen i anledning av förevarande motion måtte an hålla hos Kungl. Maj:t om vidtagande av åtgärder för beredande av lättnader i lånevillkoren å de lån, som under högkonjunktorens onormala ränteläge utlämnats av pensionsförsäkringsfonden till städer och andra stadssamhällen för bostadsproduktionens befrämjande.

För den händelse detta yrkandet icke skulle komma att av kammaren bifallas, ber jag att i detta sammanhang få till protokollet anföra, att jag i sådant fall anhåller att till Kungl. Maj:t få framställa den *vådjan*, att de synpunkter, som här framförts, jämte vederbörande utskotts motivering måtte tagas i beaktande.

Herr **Eurén**: Herr talman! För den, som åhört motionärens sista ord, står det klart, att han själv inser, att hans yrkande icke gärna kan vinna kammarens bifall, och för den, som läser igenom det utlåtande, som pensionsfullmäktige avgivit till första kammarens andra tillfälliga utskott, vilket haft att behandla en likalydande motion, står det också klart, att pensionsförsäkringsfonden icke kunnat handla annorlunda än den gjort, då den hållit fast vid den ränta, som en gång bestämdes, när de här ifrågavarande lånen utlämnades.

Det är också tydligt, att pensionslånefonden den gången gick låntagarna till mötes så långt som möjligt, ty om man granskar

Ang.
sänkning av
räntan å vissa
lån från pen-
sionsförsäkringsfonden.
(Forts.)

*Ang.
sänkning av
räntan å vissa
lån från pen-
sionsförsäk-
ringsfonden.*

(Forts.)

räntesatserna, som åsattes dessa lån och jämför dem med de räntesatser, som då i allmänhet voro gällande på penningmarknaden, så skall man finna, att pensionsförsäkringsfondens räntesatser i regel voro lägre, t. o. m. ej obetydligt lägre.

Det förhåller sig också på det sättet, att av de 156 lån, som utlämnats mot denna relativt billiga ränta för produktion av smålägenheter, har pensionsförsäkringsfonden utlämnat icke mindre än 138 lån mot en ränta av högst $5\frac{1}{2}$ % och av dessa ej mindre än 93 med $4\frac{3}{4}$ % ränta eller därunder. Den högsta räntan, som åsattes något lån, var $6\frac{1}{2}$ %, och detta skedde endast i två fall.

Vi se således, att pensionsförsäkringsfonden, inom den ram den haft att hålla sig vid bestämmande av ränta, har sökt vara så tillmötesgående som möjligt, men det ligger uppenbarligen icke inom pensionsfondens uppgift att kunna nedsätta räntan på dessa lån, såsom det skett med bostadslånefondens. Om dessa låntagare, vilkas belägenhet otvivelaktigt är mycket ömmande och svår, skola få någon hjälp, så måste det ske på annat sätt, t. ex. genom direkt subvention med statsmedel. Då en sådan åtgärd naturligtvis icke kan föreslås i sammanhang med nu förevarande motion, kan det för denna riksdags vidkommande icke bli tal om den saken.

På dessa grunder och under åberopande av vad utskottet anfört i sin motivering skall jag nöja mig med att helt kort yrka bifall till utskottets förslag.

Efter härmed slutad överläggning gav herr talmannen propositioner först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på bifall till det av herr Pettersson i Köping framställda yrkandet; och blev utskottets hemstälan av kammaren bifallen.

§ 7.

Vidare föredrogos vart för sig sammansatta bevillnings- och första lagutskottets utlåtanden:

nr 3 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 26 kap. 7 § samt 27 kap. 4 och 5 §§ rättegångsbalken m. m.; och

nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften, ävensom en i ämnet väckt motion.

Kammaren biföll vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

§ 8.

*Ang. lag om
sparbanker
m. m.*

Härpå upptogs till behandling bankoutskottets utlåtande, nr 64, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om sparbanker m. m. ävensom i ämnet väckta motioner.

Genom en den 19 januari 1923 dagtecknad proposition, nr 22, vilken hänvisats till bankoutskottet, hade Kungl. Maj:t, under åbe-

ropande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

*Ang. lag om
sparbanker
m. m.
(Forts.)*

- 1) lag om sparbanker; och
- 2) lag om ändrad lydelse av 8 § i lagen den 13 juli 1887 angående handelsregister, firma och prokura.

I samband med denna proposition hade utskottet till behandling upptagit jämväl följande i anledning av propositionen väckta, till utskottet likaledes hänvisade motioner, nämligen

inom första kammaren:

- nr 154, av herrar *Strutz* och *von Stockenström*;
nr 155, av herr *Johan Bernhard Johansson m. fl.*; och
nr 156, av herr *Johan Bernhard Johansson*; samt

inom andra kammaren:

- nr 204, av herr *Olsson* i *Kullenbergstorp m. fl.*;
nr 205, av herr *Gustafson* i *Kasenberg*; och
nr 206, av herr *Olsson* i *Ramsta m. fl.*

Utskottet hemställde

A) att riksdagen, med förklarande, att Kungl. Maj:ts i förevarande proposition framlagda förslag till lag om sparbanker icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, måtte för sin del antaga i punkten intaget förslag till lag om sparbanker;

B) att riksdagen måtte bifalla det av Kungl. Maj:t i propositionen framlagda förslaget till lag om ändrad lydelse av 8 § i lagen den 13 juli 1887 angående handelsregister, firma och prokura; samt

C) att ovanberörda motioner, i den mån de icke kunde anses besvarade genom vad utskottet under A) hemställt, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Vid utlåtandet voro fogade åtskilliga reservationer i fråga om särskilda paragrafer i det av utskottet framlagda förslaget till lag om sparbanker.

Sedan herr talmannen anmält ärendet till handläggning, begärdes ordet av

Herr **Eriksson** i Grängesberg, som yttrade: Herr talman! I avseende å föredragningen av bankoutskottets utlåtande, nr 64, hemställes:

att utlåtandet må föredragas punktvis;

att punkten A får företagas till avgörande på det sättet, att först föredrages utskottets förslag till lag om sparbanker, där så erfordras paragrafvis, med ingress och rubrik sist, samt därefter utskottets hemställan;

att vid behandlingen av den paragraf, varom först uppstår överläggning, denna må omfatta utlåtandet i dess helhet;

Ang. lag om
sparbanker
m. m.
(Forts.)

att lagtext ej må behöva uppläsas i vidare mån än sådant av någon kammarens ledamot begäres; samt

att utskottet må lämnas öppen rätt att i avseende å nummerbe-
teckning av paragrafer och moment vidtagna sådana ändringar, som
påkallas av kamrarnas beslut.

Denna hemställan bifölls.

Punkten A).

Det av utskottet framlagda lagförslaget.

Efter föredragning av 1 § anförde:

Herr **Eriksson** i Grängesberg: Herr talman! Den fråga vi nu gå att behandla, låg, som vi veta, på kamrarnas bord även i fjol, men avvisades då av riksdagen. Vid fjolårets riksdag gjordes en del erinringar av bankoutskottet, och dessa erinringar ha i väsentliga delar tagits ad notam av Kungl. Maj:t vid framläggandet av årets proposition i ämnet. Bankoutskottet har nu behandlat propositionen och, utom på en punkt kan man säga, i allt väsentligt tillstyrkt vad Kungl. Maj:t föreslagit.

Efter bankoutskottets förmenande är det av vikt, att vi få en ny sparbankslag. Vi skola erinra oss, att det finnes icke mindre än 487 sparbanker i riket, och att dessa ha tillsammans en inlåning på över 2 miljarder kronor. Sparbanksväsendet har alltså nått en utomordentligt stor omfattning.

Den sparbankslag, som för närvarande gäller, har med den utveckling sparbankerna nått, visat sig inte längre vara tillfyllest. Denna lag tillkom ju vid en tid, då sparbanksväsendet låg i sin linda, och passar icke numera, då vi ha sparbanker med väldiga omslutningar, i visst fall ända upp till 100 miljoner. Det föreligger således ett alldeles särskilt behov av att vi få en ny sparbankslag.

Det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget, som utarbetats av särskilda sakkunniga, har som jag nämnde, i allt väsentligt tillstyrkts av utskottet utom på en punkt, nämligen ifråga om inrättandet av en sparbanksinspektör. På denna punkt hava meningarna varit delade inom utskottet. Majoriteten har ansett, att en sådan inspektör är obehövlig, medan minoriteten, till vilken jag hör, ansett, att en sådan sparbanksinspektör behöves. Jag anhåller nu, herr talman, att få något utveckla skälen, varför vi ansett att en sparbanksinspektör är behövlig.

Frågan om en dylik inspektör har icke framkommit vare sig från Kungl. Maj:t eller någon av centralförvaltningens myndigheter, utan frågan har uppkommit därigenom, att sparbankernas förening år 1908 begärde, att en sparbanksinspektör skulle tillsättas. Det är alltså sparbankerna, som genom sin organisation ha bragt frågan på tal. De ha känt ett behov av att en sådan rådgivande myndighet skulle inrättas. Vid behandlingen av förslaget inom kommittén hava meningarna varit delade. Man har från en del håll förmenat, att en

dylik inspektör vore obehöfelig, andra ha ansett att en dylik inspektör borde lyda under bankinspektionen, och slutligen har en del funnit, att det borde bli en självständig sparbanksinspektör. Meningarna ha således varit mycket delade. Nu har emellertid Kungl. Maj:t föreslagit en särskild inspektör, men begränsat hans uppgift så långt det varit möjligt, och enligt Kungl. Maj:ts förslag är sparbanksinspektören närmast att betrakta som en konsulent, en rådgivande person. Inspektionsarbetet kommer först i andra hand.

Vid fjolårets riksdag anfördes av bankoutskottet egentligen två skäl mot inrättandet av sparbanksinspektör. Det ena skälet var, att det skulle bli dualismer mellan de tillsyningsmän, som utses av konungens befallningshavande och denna centrala inspektör. Det skulle bli en mindre effektiv kontroll, när inspektion på så sätt skulle utövas från tvenne håll. Det andra skälet var, att det skulle bli en alltför dyr affär. Det skulle leda till kostnader, som utskottet ansåg skulle komma att växa alltför mycket. Om man nu ser på, vad inspektören skulle hava för uppgift, är det för mig fullständigt omöjligt att förstå, hur det skulle kunna uppstå sådana dualismer mellan de av konungens befallningshavande tillsatta tillsyningsmännen och den centrala inspektionen, så att inspektionerna därigenom skulle bli mindre effektiva genom en sådan inspektörs tillsättande, än det skulle bli under andra omständigheter. Nu är det ett konstaterat faktum, som icke har bestritts från något håll, vare sig inom riksdagen eller utanför, att tillsynen över sparbankerna hittills varit bristfällig. Det uttalades bestämt av fjolårets bankoutsrott och av de myndigheter, som handlagt denna sak, ävensom av Kungl. Maj:t, att med den ordning, som hittills rått, hava tillsyningsmännen icke utvalts på ett sätt, som varit önskvärt. Nu har Kungl. Maj:t föreslagit, att tillsyningsmännen skola av konungens befallningshavande utväljas med större omsorg, så att de skola bli mera sakkunniga och få större möjlighet och skicklighet att handhava sina viktiga uppgifter. Det är så rätt alltsammans. Men även om man utgår från, att konungens befallningshavande var och en i sitt län skulle utvälja de bästa personerna, som finnas att tillgå för denna uppgift, kommer det ändock med den stora mängd av sparbanker, som finnes, att bli så, att en del av dessa tillsyningsmän icke kommer att besitta den erfarenhet eller den förmåga, som möjliggör för dem att överblicka hela området på ett sådant sätt, som i många fall kan vara nödvändigt. Enligt min uppfattning vore det synnerligen värdefullt för dessa tillsyningsmän, att det funnes en person i opartisk statsställning, till vilken de kunde vända sig och få råd i kinkiga fall, och som verkligen hade möjlighet att överblicka vårt lands ekonomiska läge på ett annat sätt än var och en av dessa särskilda inspektörer kunna göra. En person alltså, som skulle kunna följa det ekonomiska livets utveckling på sparbanksväsendets område likväl som på andra områden på ett bättre sätt än dessa enskilda personer. Genom den erfarenhet, som denne inspektör skulle få, skulle han lätt märka de missgrepp, som komme att göras. Dessa missgrepp

*Ang. lag om
sparbanker
m. m.
(Forts.)*

Ang. lag om
sparbanker
m. m.
(Forts.)

hade han att rätta. Han kan giva råd till andra bankers tillsyningsmän, så att på ett håll gjorda missgrepp icke upprepas. Det förefaller åtminstone mig, att det skulle vara av betydande värde att få en sådan konsulterande rådgivande person i denna ställning, som kan ge råd och på samma gång vara kontrollerande, utan att man behöver befara några som helst privata hänsyn eller biinflytelser.

Vi hava någonting motsvarande inom jordbruksdepartementet. Vi hava sedan många år en kraftig egnahemsrörelse i vårt land. Det är inte under mer än tre år, som vi haft en egnahemskonsulent inom jordbruksdepartementet. Denne har en uppgift ungefär motsvarande den, som denne sparbanksinspektör skulle få. Denne konsulent skall vara rådgivande åt alla egnahemslåneförmidlare och stå egnahemsföretagen till förfogande med hjälp och upplysning, så att de på bästa sätt kunna utöva sin verksamhet. Men han har även en annan uppgift. Om han märker, att det är något fel i förvaltningen eller dess verksamhet överhuvud taget, skall han göra påpekanden och erinringar därom hos Kungl. Maj:t eller den det vederbör. Såvitt jag känner och så långt min erfarenhet sträcker sig, har denna konsulent utövat en gagnarik verksamhet. Jag har inte hört något klander emot honom och ej heller hört, att han utövar något egentligt tryck över egnahemsföretagen. Jag tror att han tvärtom många gånger varit till hjälp åt dessa företag. På samma sätt skulle, så förefaller det mig, en sparbanksinspektör utöva sin verksamhet. Om denna min uppfattning är riktig, kan jag omöjligt förstå, hur det skall kunna uppstå en sådan dualism mellan de av konungens befallningshavande tillsatta tillsyningsmännen och denna centralinspektion, så att effektiviteten av inspektionerna skulle bliva mindre, än om vi endast ha lokala tillsyningsmän.

Så är det den andra invändningen man anför, nämligen kostnadsfrågan. Man påstår, att det skulle bli dyrbarare för statsverket och för sparbankerna genom en inspektör än genom lokala tillsyningsmän. För min del tror jag icke det. Skulle vi få lokala tillsyningsmän, som hava de kvalifikationer, som äro nödvändiga för att det skall kunna bliva en verklig effektiv inspektion, komma de helt säkert att kosta ganska mycket. Men om man har en central rådgivande inspektion, som kan lämna råd och anvisningar, behöver man inte ställa samma krav på de lokala tillsyningsmännen, som man måste göra, om det inte finnes någon central, rådgivande inspektion att tillgå. Det synes mig, att det, vad kostnadsfrågan beträffar, ingalunda kommer att bliva billigare vare sig för statsverket eller för sparbankerna med en organisation, som utskottsmajoriteten har tänkt sig, än med en organisation, som kräver välkvalificerade lokala tillsyningsmän med en centralt ställd inspektör, som kan stå sparbankerna och de lokala tillsyningsmännen till buds med hjälp och råd.

Nog är det väl ändå bra egendomligt, om vårt sparbanksväsende skulle vara bättre funtat och våra sparbanksmän mera skickade för sina uppgifter utan central överledning än våra grannländers sparbanker och sparbanksmän, för vilka dylik inspektion ansetts nödig.

Det är ju så att Danmarks, Norges och Finlands sparbanker äro fottade på ungefär samma grunder som Sveriges. Jag vet mycket väl, att det norska sparbanksväsendet har en annan utlåningsform i visst avseende än det svenska, men, så vitt jag känner, äro i övrigt de nämnda ländernas sparbanker ungefär lika organiserade och bedriva samma verksamhet som de svenska. I samtliga dessa länder finnes en centralinspektion, som utövar kontroll över sparbankernas verksamhet, och jag har åtminstone icke hört något annat, än att denna centralinspektion varit till nytta och fördel för dessa länder. I det norska stortinget har nyligen framlagts förslag till revision av den norska sparbankslagen, men där har icke föreslagits, att statens inspektion skulle inskränkas i något avseende, utan den har, såvitt jag vet, oförändrat bibehållits. Det har såvitt känt är varken i Danmark eller Finland framkommit krav på, att den statliga inspektionen skulle borttagas. Den har alltså ansetts vara erforderlig i dessa länder, och det förefaller mig, som om även i vårt land ett dylikt behov föreligger.

Jag skall, herr talman, icke nu vidare utveckla denna tanke, och jag kommer senare, herr talman, att framställa yrkande om bifall till reservationen. Jag anhåller om bifall till den nu föreliggande paragrafen.

Herr andre vice talmannen övertog nu ledningen av kammarens förhandlingar.

Herr **Kloo**: Herr talman! Lika väl som utskottets ärade ordförande är jag av den meningen, att bankoutskottets utlåtande över denna lag i allt väsentligt varit gott. Det finnes nog en del punkter, där jag varit av avvikande mening, men då dessa varit av mindre betydelse, har jag inte reserverat mig. Jag skall därför inte heller, herr talman, med en enda minut upptaga kammarens tid med dessa frågor. Dock skall jag med några ord be att få uppehålla mig vid samma fråga, som den ärade ordföranden i utskottet behandlade i sitt yttrande och vilken fråga för övrigt varit den huvudsakligen meningsskiljande inom utskottet, nämligen frågan om en sparbanksinspektör.

Kungl. Maj:t har här ansett, att det vore mycket nyttigt och nödvändigt, att en sådan inspektör komme till stånd, men som den ärade ordföranden i utskottet påpekade, är det icke egentligen Kungl. Maj:t, som ursprungligen kommit upp med detta förslag. Det är sparbankerna själva, som ha ansett, att det är för deras arbete så nyttigt och nödvändigt att ha en sådan person, till vilken de i tvivelaktiga fall kunda vända sig, och som med råd och dåd kunde hjälpa dem i deras arbete. Man kan mycket väl förstå detta, och sparbanksföreningen har också sagt ifrån, att den, för den händelse riksdagen kommer att avslå denna framställning, troligtvis ändå kommer att förskaffa sig en sådan rådgivare.

Nu skulle denna sparbanksinspektör huvudsakligen hava tvenne uppgifter. Den ena uppgiften vore att vara rådgivande och den and-

*Ang. lag om
sparbanker
m. m.
(Forts.)*

Ang. lag om
sparbanker
m. m.
(Forts.)

ra uppgiften vore att vara ett slags reviderande eller kontrollerande person. Vad nu den första uppgiften beträffar eller att vara en rådgivare motsvarar ju den uppgiften sparbankernas önskningsar. I likhet med vad Kungl. Maj:t sagt, och vad utskottet i sin motivering för sin del vidgått, anser även jag, att det vore nyttigt och nödvändigt med en sådan rådgivare. På intet sätt är det emellertid ett statsintresse. Inte kan väl staten bestå alla möjliga inrättningar i vårt land med rådgivare. Det är ju alldeles solklart.

Det är möjligt, samt också mycket troligt, att en sparbanksinspektör skulle kunna medhinnna vad sparbankerna ville ålägga honom eller den rådgivande verksamheten. Fråga är emellertid, om han skall kunna medhinnna allt, som enligt Kungl. Maj:t och reservanterna skulle åläggas honom. Han skall enligt deras förslag för det första granska sparbankernas portföljer och se till att inte, såsom ibland förekommit, sparbankerna i sin låneverksamhet gå utöver sitt egentliga verksamhetsområde, och även i övrigt tillse, att de icke utlämna lån, som kunna erbjuda mindre god säkerhet för sparbankerna. Han skall vidare inspektera fonderna och efterse att ifråga om dem iakttagas de bestämmelser, som lagen i detta avseende föreskrivit. Han skall vidare se till, att räkenskaperna äro i vederbörlig ordning och således bli ett slags överrevisor. Var och en förstår nog väl, att en person, som skall kunna medhinnna en sådan vidlyftig granskning av vårt lands 500 sparbanker, måste besitta rent övermänskliga egenskaper.

Vi hade i bankoutskottet en sakkunnig från finansdepartementet som gav oss de råd och upplysningar, som vi behöfde och önskade. Denne sakkunnige påpekade bland annat en orsak, som skulle göra det nödvändigt för oss att ha en inspektör, vilken kunde öfverse räkenskaperna. Någonstädes i vårt välsignat avlänga land hade en sparbankstjänsteman behagat dölja sina falsarier genom att klistra lappar över vissa siffror i räkenskapsböckerna och sålunda lyckats dölja sitt falsarium för styrelsen, för revisorerne och för det av Kungl. Maj:ts befallningshavande tillsatta ombudet. Nu skulle denna sparbanksinspektör enligt förslagsställarna vara den rätte mannen att upptäcka något sådant. Kan någon människa förstå, hur det skall kunna gå till? Skall det kanske vara telepati eller andra ofattbara egenskaper, som skola uppenbara för sparbanksinspektören, att där och där i vårt land sitter en tjänsteman och klistrar lappar på räkenskaperna. Honom skola vi slå ned på. Honom skola vi häkta. När inte styrelsen eller revisorerne eller det av Kungl. Maj:ts befallningshavande förordnade ombudet kunna upptäcka något sådant, kan man väl inte begära, att en sådan inspektör skall göra det. Det skulle vara rena slumpen, om inspektören skulle upptäcka en sådan oärlig tjänstemans falsarier. Ty man förstår ju väl att en sådan tjänsteman i övrigt synnerligen väl kan sköta sin befattning och dymedelst gå fri från misstankar.

Man kan inte begära att en sparbanksinspektör skall, förutom honom i övrigt åliggande göromål, kunna inspektera mera än en sparbank i veckan, om inspektionen skall ske ordentligt och fullständigt,

så att alla fonder, räkenskaper och utlåningsportföljer m. m. skola kunna granskas. Om man således medhinner en sparbänk i veckan, blir det 50 sparbänker om året. Det skulle alltså dröja 10 år innan han hinner gå igenom allesammans, och under 10 år hinner man klistra på många lappar innan de hinna upptäckas. Sparbanksinspektören skulle behöva vara i besittning av övernaturliga synorgan för att kunna upptäcka var falsarier begåtts och sedan säga, att där finnes anledning att slå ner.

Och så skall jag gå in på just det ämne, som herr ordföranden i utskottet berörde. Han trodde icke att det var något så rysligt konstigt med denna fördelning av ansvaret, som skulle uppkomma mellan sparbanksinspektören och de av Kungl. Maj:ts befallningshavande utsedda ombuden. Det förstår ju var och en, att, varhelst en fördelning av ansvar förekommer, detta icke är för samhället nyttigt; det är antingen så, att man litar på varandra, eller, låt oss säga, att man, om något skulle inträffa, som vore mindre önskvärt, skyller på varandra.

Så skall jag be att få komma till kostnaderna. Därvidlag säger utskottet — jag ber att få citera några rader av utskottet — »Det synes vidare kunna befaras, att kostnaderna för den centrala inspektionsmyndigheten, vilka enligt Kungl. Maj:ts förslag visserligen till en början skulle bliva relativt begränsade, i framtiden snart nog kunna komma att väsentligt stiga genom sparbanksinspektionens utvidgning till ett fullständigt ämbetsverk, vars sammansättning redan skisserats av de sakkunniga.» Kungl. Maj:t har ju, förståndigt nog, till en början bara begärt en person. Men vi veta ju, vad meningen var. Ty vi sågo i fjolårets förslag, då man bakom detta måhända litet oförsiktigt lät framskymta, vart man egentligen syftade, att det var bara ett sådant där ämbetsverk, som herr Thorsson ville ha; det var mycket litet. Men det kommer ju andra finansministrar efter herr Thorsson, som kanske vilja ha ett större ämbetsverk, och slutligen ett fullt och helt ämbetsverk. Det kan komma att gå på det sättet som en kamrat i kammaren, som också kommer att rösta för sparbanksinspektören, i dag antydde. Han sade nämligen till mig, att jag vill gärna vara med om att tillsätta sex sparbanksinspektörer, d. v. s. lika många som armefördelningscheferna. Men reservanterna slå mitt arma förstånd med häpnad. Det skall göras något underbart här. I sin reservation, ungefär i mitten av densamma, skriva reservanterna nämligen följande: »Ordnas kontrollverksamheten på detta sätt, torde för behovet fullt kompetenta personer stå att finna för ett belopp, som med mer än kostnaden för inspektörens verksamhet understiger vad som måste erfordras, därest utskottets förslag skall bli tillräckligt effektivt.» Förut ha reservanterna sagt: »att ombudens kvalitet måste höjas, därom äro vi ense med utskottet. Ett ombud måste förstå att bedöma, om allt är väl beställt inom sparbanken eller ej.» Således, herr talman, de vilja ha lika kvalificerade ombud som utskottet, d. v. s. ombud som ha lika mycket betalt, och så vilja de ha en sparbanksinspektör, och den sparbanksinspektören plus ombuden skulle tillsammans bli billigare, än

*Ang. lag om
sparbänker
m. m.
(Forts.)*

Ang. lag om
sparbanker
m. m.
(Forts.)

vad bara ombuden äro. Är det någon som kan utföra den uträkningen och upplysa mig i min okunnighet härvidlag, så skulle jag vara synnerligen tacksam, ty det kunde vara nyttigt att lära sådana trollkonster även på andra områden.

Jag skall vara kort. Nu ha sparbankerna i alla fall — det måste alla medge — under sin snart hundraåriga verksamhet skött sig jämförelsevis väl, ja, man skulle nära nog våga säga utmärkt väl. Ty det lär, enligt vad vi fått reda på, under denna tid av hundra år endast en gång ha inträffat, att en sparbank måst inställa sina betalningar, vilket åstadkom en förlust för insättarna av blott tre års räntor, icke ens tillnärmelsevis således att jämföra med affärsbankerna, där det varit fråga om icke bara tre år, utan fyra, fem och kanske litet mer. Nu har ju i alla fall, som herr Eriksson i Grängesberg påpekade, ombuden understundom varit något, och jag medger det gärna, mindre väl kvalificerade. Men när nu sparbankerna i hundra år skött sig så jämförelsevis väl, att icke någon vidare förlust uppkommit med dessa mindre kvalificerade ombud, tro herrarna, att de skulle sköta sig sämre med de bättre ombuden, dessa ombud, som enligt vad utskottet gjort gällande det vore önskvärt att i framtiden erhålla? Jag tror det för min del icke. Ty ingen skada har ju, som sagt, skett med dessa jämförelsevis mindre kvalificerade ombud. Ha vidare, jag bara frågar, sparbankerna mistat det förtroende, som de hos allmänheten haft under hela denna långa tid? Jag vågar tro, att icke blott jag utan alla i kammaren måste svara: nej, de ha icke mistat detta förtroende. Är det då skäl att här utöva större våld än nöden kräver, är det skäl att åstadkomma en större apparat än i detta fall behöves? Och det förefinnes här en ganska näraliggande tanke, nämligen den, att när man ser att statsmakterna vidtaga en sådan åtgärd som tillsättandet av en sparbanksinspektör, allmänheten, den mindre tänkande allmänheten, skall göra den reflektionen, att här är fara å färde, man kanske vill rent av jämställa sparbankerna med de redan förut med inspektörer försedda affärsbankerna.

Jag skall således, herr talman, be att få yrka bifall till utskottets förslag i den föreliggande paragrafen och även i alla de punkter, där utskottet har strukit förslaget om en sparbanksinspektör. Jag har den lyckan att vara socialdemokrat — en del kanske tycka att det är en olycka, men jag tycker, herr talman, det förstnämnda — och som sådan vill jag gärna vara med om alla nyttiga reformer. Men det skulle aldrig falla mig in att vara med om en reform bara för reformens skull, att taga något nytt, bara för att det är nytt och förkasta allt gammalt, bara för det är gammalt. Nej, jag tror, att de bästa och lyckligaste reformsträvanden, som vi här som annorstädes måste vinnlägga oss om, böra gå ut på att taga det nya, som är gott, och behålla allt gammalt, som också är gott, och om det gamla eller nya icke passar för våra förhållanden, så må det falla.

Till sist blott några ord till vår ärade ordförande i utskottet. Han säger, att i våra grannländer har man infört en sådan sparbanksinspektör, och han undrade, om sparbankerna där äro sämre skötta

än våra sparbanker. Ja, det skulle man nästan vara frestad att säga, att våra äro kanhända i mångt och mycket en smula bättre. Åtminstone vill jag ha sagt det, att hela vårt sparbanksväsende ligger en smula annorlunda till än det norska och finska. Men om det än så är, att de stå på samma nivå, så vill jag säga, att tycka dessa att det är roligt att lysa med en sparbanksinspektör, så är det väl därför icke skäl för oss att, bara därför att Danmark, Norge och Finland ha sparbanksinspektörer, vi skola vara lika fina.

Herr talman, jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag om strykande av denna i detta fall mindre nyttiga men kanske i framtiden mycket kostsamma sparbanksinspektör.

Herr Strindlund: Herr andre vice talman! Då jag är en av de fribytare, som under föregående riksdag förenade mig med dem inom bankoutskottet, som djärvdes yrka avslag på det då föreliggande förslaget till ny sparbankslag, så vill jag nämna, att detta i huvudsak berodde på följande skäl. Först och främst ansåg jag, att tidpunkten för en lagstiftning på området icke var lämplig. Det kunde icke vara lämpligt att då, under det vi hade en sådan orosstämning på det ekonomiska området, stifta lagar, avsedda att gälla för normala tider. Tidpunkten var icke heller lämplig därför, att om vi tagit det då föreliggande lagförslaget, så skulle ovillkorligen många fått intrycket av att sparbankerna hade det så illa ställt, att den lagstiftande församlingen måste ingripa. Och att det skulle ha stärkt sparbankernas förtroende hos allmänheten, betvivlar jag.

Jag kunde icke få för mig att lagstiftningen var av någon särdeles trängande natur. Sparbankernas hundraåriga tillvaro var själv en borgen för att de även skulle kunna klara sig över den jämförelsevis svåra tidsperiod vi då hade över oss.

Dessutom var det framlagda lagförslaget av sådan beskaffenhet, att det knappast kunde antagas, först och främst därför, att det var så att säga en tvångströja, som icke passade vårt svenska sparbanksväsende, sådant det uppväxt inom landets olika provinser och inrättat sig efter de olika lokala förhållandena. Dessa sparbanker, som uppväxt i det fria och klimatiserats efter förhållandena i de olika orterna, passa icke att behandlas alldeles enhetligt, och kunna icke helt inrymmas i samma ram, åtminstone om den tilltagits för snävt. Dessutom måste givetvis den undervärdering, som i propositionen gjordes utav inteckningars värde både ur soliditets- och likviditetssynpunkt, väcka en storm av harm hos dem, som voro beroende av belåning av desamma. Jag vet visserligen att i fjolårets proposition en helt annan täckningsprocent var föreslagen än i årets proposition. Det faktiska förhållandet kvarstår dock, att i lagtexten utskrivits, att de icke upptogos såsom täckningsfria, då däremot man av hela förslaget fick just den uppfattning, som en ganska erkänd sparbanksman gav uttryck för, eller att sparbankerna skulle bli uppsagningsanstalter för statsobligationer.

Då jag i alla fall i år har förenat mig med dem, som ha tillstyrkt lagförslaget, så har det visserligen icke skett med någon så

*Ang. lag om
sparbanker
m. m.
(Forts.)*

Ang. lag om
sparbanker
m. m.
(Forts.)

förfärligt stor entusiasm, det får jag ärligt bekänna. Men jag kan dock medge, att tidpunkten i år är så tillvida bättre, som vi nu i alla fall ha kommit i litet lugnare farvatten. Dessutom måste här det intryck, som allmänheten skulle få, att sparbankerna voro illa ute, avtrubbats genom att riksdagen i fjol helt kort och gott avslag lagförslaget och därmed uttryckligen sade ifrån, att någon »fara på taket» föreligger egentligen icke, utan avsikten är huvudsakligen att få erforderliga bestämmelser för sparbankerna. Visserligen har finansministern motiverat sin proposition med det mottot, att hans önskemål bara varit att bibehålla och stärka allmänhetens förtroende för sparbankerna. Jag har för min del den uppfattningen, att ingenting skulle ha stärkt sparbankernas förtroende mer, än om de själva av egen inneboende kraft fått bevisa, att de klarat sig och stått starka, då andra privata affärsbanker ramlat. Men, som jag nyss påpekade, så har å andra sidan genom riksdagens avslag i fjol situationen så till vida förbättrats, att man kan antaga att någon egentlig risk icke föreligger genom att lagförslaget antages.

Årets proposition är egentligen uppdelad kan man säga på tre olika avdelningar eller förordningar. Den första innefattar bestämmelser om sparbankernas ledning. I denna är då att märka huvudmännen, och beträffande dessa ha vi nu fått bestämmelser, som handla om deras tillsättande, vilket tillföre bestämts i respektive sparbanksreglementen, vilket haft till följd, vad vi alla känna, nämligen det s. k. självkompletteringssystemet bland huvudmännen. Jag för min del måste medge, att i princip ansluter jag mig till det föreliggande lagförslaget på den punkten. Men å andra sidan måste jag också medge — något som också bland annat av de sakkunniga i deras betänkande påpekas — att några påvisbara olägenheter egentligen icke uppstått genom det självkompletteringssystem, som förekommit bland huvudmännen. Men då man nu velat bestämma, att en viss del av huvudmännen, enligt förslaget en tredjedel, skall utses av allmänna korporationer, har jag ansett, att, för att sparbankerna skola kunna bibehålla den lokala karaktär, som de haft inom de olika provinserna inom vårt land, det är alldeles nödvändigt, att de få en ganska stor rörelsefrihet vid val av den korporation, som skall utse denna tredjedel. Det är därför, som jag icke kunnat förena mig med reservanternas, som yrka på att hushållningssällskapen icke skola få utse någon del av huvudmännen.

En annan del av årets proposition handlar om och bestämmer formerna för sparbankernas verksamhet. Vad soliditetsparagrafen beträffar, den 25 paragrafen, så ha vi ju att lägga märke till en sådan förbättring i årets proposition, att även fastighetsinteckningar få medräknas bland de täckningsfria innehaven. Såsom en följd därav har ju givetvis kravet på fondtäckningen höjts från 4 till 8 procent. Jag anser för min del, att detta är en ren vinst, ty med den låga täckningsprocent, som i fjolårets förslag var upptagen, så kunde man visserligen ha erhållit en snabb tillväxt av sparbankerna, men en tillväxt, där kanske stabiliteten hos desamma äventyrats. I propositionen har i år bl. a. föreslagits, att värdet utav växande

skog, då det gäller jordbruksfastighet, icke skulle få medräknas bland de täckningsfria innehaven. Jag har icke — och i denna punkt har ju utskottet så när som på ett par reservanter varit enigt — kunnat följa Kungl. Maj:t i det fallet. Värdet på växande skog är egentligen bara ett skattetekniskt uttryck, som vi fingo i och med den nya jordbrukstaxeringen. Med avseende på verkan av den nya jordbrukstaxeringen veta vi, att denna taxering har gått efter den principen att skogen skall taxeras efter sitt avkastningsvärde, i stället för att den tillförene, i många fall åtminstone, taxerats efter sitt realisationsvärde. Då är det alldeles givet, att taxeringsvärdet å just de hemman, som haft skogstillgång, vars realisationsvärde icke fick läggas till grund för taxeringen, måste sjunka. Och så har också blivit följden, åtminstone enligt vad jag har mig bekant, i min hemtrakt. Och jag talade förra veckan med en av ledamöterna här i andra kammaren, som mycket väl kände taxeringsförhållandena både i Norr- och Västerbotten, och han intygade för mig, att i regel har taxeringsvärdet på hemman gått ned vid den sista jordbrukstaxeringen. Då inteckningar upp till halva taxeringsvärdet hittills visat sig tillräckligt goda och taxeringsvärdet sedan ytterligare gått ned, komma och draga ifrån skogsvärdet, kan icke vara lämpligt och icke heller behövt ur soliditetssynpunkt. Det enda, som kan vara olämpligt för sparbankerna att inneha, är givetvis inteckningar i s. k. rena skogsfastigheter. Ty där skulle givetvis en skövling kunna inträffa, om en sådan fastighet kommit i händerna på en skogsspekulant. Dock torde även den risken vara jämförelsevis liten, därför att i regel känna sparbanksstyrelserna sina låntagare, och de bevilja icke lån till sådana personer. Det är därför som vi inom utskottet föreslagit, att där en jordbruksfastighet är bebyggd med åbyggnader tillräckliga för jordbrukets drivande, så skall även värdet å växande skog få inräknas.

Bland bestämmelserna om sparbankernas verksamhet ha vi att märka bestämmelserna om likviditeten. Innan man tager ståndpunkt till vilket behov av likvida medel en sparbank har eller rättare sagt de krav man bör ställa på en sparbanks likviditet, så måste man göra klart för sig, hur mycket sparbankerna behöva av likvida medel. Man kan då ifrågasätta, huruvida det över huvud taget finnes något sådant behov alls, och i främsta rummet därför, att innestående medel måste uppsägas, innan man kan utfä dem, och de låntagare, som anmäla sig, kunna givetvis av sparbanksstyrelserna avvisas. Dessutom ha de praktiska sparbanksmännen intygat, att styrelserna för sparbankerna mycket väl känna de tider på året, då större behov av likvida medel bland insättarna brukar förekomma. Dock har i årets proposition föreslagits att inteckningar icke skola få ingå i en sparbanks kassareserv till högre belopp än 100,000 kronor, vilket innebär, att så snart sparbankerna komma över ett visst insättarbelopp, så äro inteckningspapperen icke godkända som kassareservpapper. Då jag tror, att man kan få tillfälle att något närmare ingå på den saken, då vi komma till 29 §, skall jag vid behandlingen av denna be att få återkomma.

Ang. lag om
sparbanker
m. m.
(Forts.)

Den tredje delen av lagförslaget handlar om tillsynen å sparbankerna. Denna är enligt Kungl. Maj:ts förslag fördelad mellan en sparbanksinspektör och K. B:s ombud. Såväl fjolårets som årets bankoutsrott ha avstyrkt inrättandet av inspektörsbefattningen, huvudsakligen av det skälet, att erfarenheten egentligen inte kan sägas ha krävt en sådan. Om man nämligen jämför sparbankernas liv och leverne med affärsbankernas, där man haft en inspektör, blir man säkerligen stärkt i den uppfattningen, att befattningen icke är av behovet påkallad. I själva verket har detta faktum också blivit understruket av förre finansministern, som en gång i vintras i en debatt yttrade, att blott en enda sparbank nödgats för sin rekonstruktion söka hjälp hos kreditkassan, och enligt vad jag från annat håll fått veta, behövde inte ens vid detta tillfälle kreditkassan ge sitt stöd, då nämligen rekonstruktionen skedde med hjälp från annat håll. Dessutom kunna sparbankerna, om de vilja, genom sin sparbanksförening skaffa sig en central rådgivande myndighet.

Herr Eriksson i Grängesberg hänvisade till våra grannländers exempel såsom ett motiv för bifallsyrkandet till den kungl. propositionen. Jag kan emellertid inte finna, att detta exempel egentligen är någonting att framdraga i detta fall, ty det tjänar snarare att bevisa riktigheten av det påståendet, att vi här skulle ha ett frö till ett nytt ämbetsverk. I intet av de nämnda länderna, vare sig Norge, Danmark eller Finland, inskränker sig inspektionsinstitutionen till endast en person. Jag skall inte trötta kammaren med att upplysa om hur det där är ordnat, utan inskränker mig att påpeka, att det förhåller sig så, som jag nu nämnde.

Vad som emellertid varit avgörande för mig, då jag ställt mig på avslagslinjen gentemot Kungl. Maj:ts förslag på denna punkt är den ansvarsfördelning, som — enligt vad herr Kloo påpekade — skulle ske, om en inspektörsbefattning inrättades. Vad är det, som egentligen varit orsak till den storartade utveckling, som sparbankerna i Sverige haft? Jo den ansvarskänsla, som sparbanksstyrelserna utmärkt sig för, och jag är övertygad om, att om denna ansvarskänsla i minsta mån rubbas, är också grundvalen för sparbankernas fortsatta lyckliga utveckling undergrävd. Det är där jag ser den stora risken. Det behöves icke mer än att sparbanksstyrelserna kunna få komma med sådana förklaringar, som att man icke kan begära, att de bort inse, att den ena eller andra spekulationen var felaktig, då inte ens den av Kungl. Maj:t utsedde inspektören kunde göra det, förrän man är inne på en farlig väg, ty styrelserna ha då funnit en tillräckligt bred rygg att krypa bakom. Jag tror, att det lyckligaste och bästa är, om det i fortsättningen kan fortgå som hittills, d. v. s. att styrelsen får sätta sin heder i pant på bankens gynnsamma utveckling.

I motiveringen till det förslag, som utskottet förelagt riksdagen, ingår ett erkännande av, att de ombud, som K. B. utsett, hittills i många fall icke varit tillräckligt kvalificerade. Men man har också uttryckligen sagt ifrån, att hädanefter endast sådana personer böra utses, som äga tillräcklig kompetens för uppdraget, och utskottet har

också på sätt och vis anvisat de medel, som härvidlag kunna behövas, då det införts bestämmelse om att kostnaderna skola delas mellan sparbankerna och staten. Att reservanternas förslag skulle kunna bli billigare än utskottets, kan jag lika litet som herr Kloo förstå.

Av vad jag nu sagt torde alldeles tydligt framgå, att jag på inga villkor kan höra till dem, som vilja ha en inspektörsbefattning inrättad.

Ehuru jag — som jag redan från början nämnde — icke är särdeles entusiastisk för lagförslaget i dess helhet, anser jag dock, att det i år icke är särdeles stor risk att antaga detsamma, och kommer därför att rösta för bifall till utskottets förslag, dock icke vid § 29, där jag kommer att göra ett särskilt yrkande.

Under detta anförande hade herr talmannen återtagit ledningen av förhandlingarna.

Herr Borggren: Herr talman! Ett förslag till sparbankslag förelåg ju redan vid förra årets riksdag, men blev då såväl avstyrkt av utskottet som avslaget av riksdagen, vilken dock förkastade utskottets motivering. Nu föreligger lagförslaget på nytt, men det har blivit betydligt uppmjukat, och man kan säga, att utskottet i stort sett varit ganska enigt om detsamma — det finns inte mer än fyra reservationer fogade vid betänkandet. Då jag är en av reservanterna, skall jag be att få yttra några ord.

I förslaget ingå bestämmelser om vart sparbankerna kunna vända sig för att begära tillsättande av sina huvudmän, och bland de korporationer, som upptagits, befinna sig även hushållningssällskapen. Utskottet har på detta område gjort den ändringen i den kungl. propositionen, att Konungens befallningshavandes befogenhet att utse huvudmän strukits i lagen. I stället har man tilldelat häradsrätterna dylik befogenhet, detta särskilt med hänsyn till de häradssparbanker, som finnas i landet. Även kommunalfullmäktige, kommunalstämma, stadsfullmäktige och landsting m. m. äro med rätta upptagna i detta sammanhang. Däremot kan jag för min del inte vara med om, att man hos hushållningssällskapen skulle kunna begära tillsättande av huvudmän. Dessa sällskap äro ju ganska ensidigt sammansatta — huvudsakligen av personer, som höra till samma parti — och de äro åtminstone icke ännu någon sådan allmän institution, att de böra ha rätt att välja särskilda representanter i sparbankerna, som kunna vara närvarande vid årssammanträdena. Då det vidare finns så många korporationer att välja på i detta avseende, anser jag, att man saklöst kan stryka hushållningssällskapen ur lagen likaväl som man ansåg sig kunna stryka Konungens befallningshavande.

Jag kommer sedan till frågan om sparbanksinspektören, en fråga som är en av de viktigaste i detta lagförslag. Vi reservanter ha varit på det klara med, att den inspektion, som funnits för industribankernas del under de senaste åren, icke är tillräcklig, varför vi ansett, att bankspektören borde haft betydligt större myndig-

*Ang. lag om
sparbanker
m. m.
(Forts.)*

Ang. lag om
sparbanker
m. m.
(Forts.)

het än denne haft till sitt förfogande. Jag tror, att man skulle ha mycket gagn av en sådan befattning. Herr Kloos yttrade visserligen, att det skulle vara fråga om en rådgivande myndighet — och detta är naturligtvis alldeles riktigt. När man emellertid ser — och vi ha i utskottet fått upplysningar i den riktningen — att sparbanksföreningen själv begärt en dylik befattning, är det nästan förvånansvärt, att man inte vill vara med om densamma. Under senare tid har det visat sig — det var sparbanksföreningens ordförande, som lämnade den uppgiften — att de ombud, som utskickats av K. B., i många fall icke varit hemma på sitt område, och det har till och med inträffat, att sparbankerna fått hos K. B. begära att erhålla annat ombud, då den utsände inte kunde fullgöra sitt uppdrag. När man alltså hör, av vilken beskaffenhet ombuden ofta varit, kan man inte annat än förvåna sig över, att man inte vill gå den väg, som Kungl. Maj:t föreslagit.

Jag kan inte uraktlåta att vid detta tillfälle anföra ett litet exempel i sammanhang härmed. Ett ombud hade av K. B. utsänts att inspektera en sparbank, som låg i en socken strax intill den stad där jag är hemma. Det visade sig då, att denna bank hade givit ett lån på icke mindre än 40,000 kronor mot säkerhet av aktier i ett kristidsbolag, som bildats i Hälsingborg. Ombudet ansåg, att säkerheten inte var tillräcklig utan ålade styrelsen i banken att förstärka den med borgen. Styrelsen blev mycket förtretad över detta ingripande och ville icke vara med om åtgärden. Inspektören svarade då med att anmäla saken till K. B., och styrelsen blev ålagd att göra som han önskade. Emellertid befann sig kristidsbolaget i en sådan upplomstring, att två andra sparbanker, som lågo icke långt därifrån, ansågo aktierna utgöra så god säkerhet, att de överto go hela lånet på 40,000 kronor, sålunda med 20,000 kronor var. Strax därefter gick bolaget omkull, och det blev en utdelning i konkursen av endast 10 %. Sparbankerna gjorde alltså betydliga förluster. Om det nu i stället funnits en inspektör, som haft omhand exempelvis tre eller fyra banker i stället för denna enda, och han kunnat med stöd av vad som förekommit ingiva en rapport till sparbanksinspektionen, hade naturligtvis en rättelse kommit till stånd, ty om man funnit säkerheten vara för liten för den ena banken, hade man naturligen ansett detsamma för de andras del. Detta exempel visar klart och tydligt, att skall det vara någon mening med en inspektion, får denna icke bara gälla en sparbank utan måste omfatta ett flertal. Det har också talats om, att personer i vissa sparbanker i Skåne och Blekinge fått lån, som gått upp till mycket höga belopp, och jag är övertygad om, att hade en sparbanksinspektör funnits hade detta icke inträffat och bankerna skulle icke ha förlorat så mycket.

Det har sagts, att det skulle ställa sig alltför kostsamt både för staten och för sparbankerna, om en inspektörsbefattning tillskapades, och man har även från vissa håll framhållit, att man på denna väg skulle få ett nytt ämbetsverk. Jag anser den sista förhågan ogrundad, och jag tror inte heller, att det skulle bli så dyrt,

som man gjort gällande. Man räknade ut i utskottet, att sparbankerna skulle få bidraga med endast 50 kronor årligen. Då alltså summan inte skulle bli större och sparbankerna själva uttalat sig för en inspektörsbefattning, anser jag för min del, att det riktiga vore, om riksdagen beslöte bifalla Kungl. Maj:ts förslag på denna punkt.

Jag kommer senare att framställa särskilda yrkanden, när vi komma till de olika paragraferna, och jag ber nu, herr talman, endast att få yrka bifall till utskottets förslag i § 1.

Herr Thorsson: Herr talman! Det utskottsutlåtande, som här föreligger, står i stort sett i anslutning till Kungl. Maj:ts förslag, om jag undantager bestämmelserna om inspektörsbefattningen och ett par mindre ändringar i vissa andra paragrafer. Uti den del, där överensstämmelse sålunda är för handen, har jag ingen anledning att förlånga kammarens synnerligen ansträngda arbetsdag med att ingå i något särskilt yttrande. Jag har den bestämda förvissningen, att kammaren skall bifalla utskottets förslag i de stycken, där utskottet är i stort sett enigt med Kungl. Maj:t — sedan kan det ju uppstå skilda meningar på de punkter, där det finnes reservationer. Emellertid ha de två talare, som uppträtt i denna fråga, särskilt yttrat sig om inspektörsbefattningen, och jag anser mig skyldig att i någon mån replikera dem.

Herr Strindlund började med att deklarerat, att han var en av fribytarna från fjolåret. Jag skall inte alls bry mig om att mildra det uttrycket, utan ber endast att till kammarens protokoll få konstatera, att fribytaren från i fjol låtit binda sig i år. Detta är ju alltid en utveckling i den bättre riktningen.

Herr Strindlund anförde sedan, att lagstiftningen angående sparbanker förra året måste anses olämplig särskilt med hänsyn till den då rådande depressionen; den skulle enligt hans mening ha skadat sparbanksrörelsen. Det är dock att märka, herr Strindlund, att det icke var i någon särskild panikstämning, som Kungl. Maj:t i fjol till herrarnas omprövning framlade förslag till förändrad sparbankslag. Den kungl. prop. hade som underlag ett omfattande utredningsarbete, det hade nämligen suttit en hel del herrar och undersökt och förberett ärendet i åratal, det har fått gått sin lugna gång — enligt min mening till och med litet för sakta.

Även om ärendet måste framföras till riksdagen i psykologiskt olämpligt ögonblick, så kan icke en departementschef, som har ansvaret för denna del av landets ekonomiska förvaltning, utan vidare låta frågan ligga till sig, tills herr Strindlund tyckte det rätta ögonblicket vore inne, ty med den fribytarnatur, som herr Strindlund har deklarerat, skulle han säkerligen ha varit fribytare även i år, om ärendet nu kommit första gången på kammarens bord.

Sedan sade herr Strindlund, att lagen i fjol var en tvångströja — jag får då konstatera, att herr Strindlund krupit in i samma tvångströja i år. Ty vad är det för någonting, som herrarna suttit och prövat sedan den 14 januari i år tills nu? Jo, ingenting annat än sam-

*Ang. lag om
sparbanker
m. m.
(Forts.)*

Ang. lag om
sparbanker
m. m.
(Forts.)

ma förslag, som vi hade i fjol, det har endast gjorts vissa ändringar i ett par tre paragrafer, vilka ändringar mycket väl kunnat vidtagas i fjol, om icke bankoutskottet i fjol mera allmänt anslutit sig till herr Strindlunds fribytarmaner.

Sedan sade herr Strindlund, att lagen av i fjol innehöll en undervärdering av inteckningarna. Ja, mina herrar, årets förslag innebär en förändring i detta stycke. Jag är i den dag, som är, icke säker på att den ändringen innebär en fördel, om jag nämligen går ut ifrån att sparbankerna icke uteslutande skola betjäna fastighetskrediten utan även tillmötesgå andra lånesökande personers lånebehov. Vi tänka oss t. ex. en hantverkare, en fattig studerande eller vilken annan som helst, som söker ett lån — driver man då sparbankspolitiken på det sätt, att man bara strävar efter att få medlen placerade mot inteckningar såsom säkerhet, så kan det mycket väl inträffa, att den del av folket, som har behov att anlita dessa penninganstalter, men som icke har annat än namnsäkerhet att bjuda, kan få det ganska snålt, då det blir fråga om att få låna av de medel, som förvaltas genom sparbankerna.

Då emellertid under den allmänna diskussionen angående denna del av sparbankernas verksamhet starkt betonats, att det vore nödvändigt att giva inteckningarna den nu föreslagna platsen såsom garantibevis och då samma mening framhölls så starkt av ledarna för sparbanksföreningen, så fränföll jag den formulering, som låg till grund för paragrafen i fjol, med den lilla tysta försäkran för mig själv, att skulle verkligen sparbanksrörelsen tendera därhän, att man icke ger nödigt utrymme även för den kredit, som grundar sig på borgen för andra människor, som också behöva låna penning i dessa inrättningar, då måste åtgärder vidtagas för att bringa rättelse härutinnan. Jag har emellertid den uppfattningen, att även med den formulering, som nu föreliggande lagförslag erhållit, skola borgenslån, som i övrigt lämna god säkerhet, beviljas. Jag kan därför mycket väl såsom min uppfattning säga det, att lagen skall fylla sitt ändamål.

Sedan vill jag säga, att när herrarna slå så starkt på den strängen, att inrättandet av en inspektör, det vill ni icke vara med om, så förstår jag mycket väl den uppfattningen i tider som dessa — när vi vidtaga åtgärder för att inskränka statstjänstemännens antal. Men jag har aldrig, ehuru jag vill minska statstjänstemännens antal, kunnat vara med att driva det så långt, att jag skulle uraktlåta omsorgen om att maskineriet skall kunna arbeta och fungera ordentligt. Och det får herrarna ursäkta mig, att även med den formulering och den utvidgning, som bankoutskottet har givit i fråga om möjligheten att betala de utav Konungens befallningshavande utsedda revisorererna eller kontrollörerna för de olika sparbankerna, så kommer det under alla omständigheter att fattas något uti den enhetliga kontrollen av vår sparbanksverksamhet. Detta beror därpå, att Konungens befallningshavande, som utgöres av 24 olika ämbetsverk, av vilka vart och ett redan nu har en mycket stor arbetsbörda, överhuvud taget icke kan ägna det intresse åt överinseendet av spar-

banksverksamheten, som denna verksamhets utveckling i närvarande stund måste påkalla. Det är av den anledningen, jag har ansett det vara riktigt att inrätta en inspektör, som visst icke skulle, såsom herr Kloo ifrågasätter, fara som en skottspole från den ena sparbanken till den andra och där utföra en generalgranskning ifrån det allra minsta till det största. Han skulle i stället hos sig samla det rapportmaterial, som de av K. B. utsedda ombuden skulle till honom insända, och därigenom kunna i sin hand hålla en översikt av hur kontrollen verkställles runtom i landet.

Ni, mina herrar, som nu äro motståndare till inspektören, bygga på denna 100-åriga erfarenhet vi ha angående sparbanksväsendet, och ni säga, att det gått så utmärkt bra, och samtidigt säga ni, att denna ansvarskänsla hos resp. sparbankstyrelser — och det var särskilt herr Strindlund, som underströk detta — skulle liksom slappas, sedan vi fått en sparbanksinspektör. Ja, då ha vi olika uppfattning om virket i dessa styrelser. Jag är icke alls av den uppfattningen, att dessa människor härigenom skola slappas vid skötseln av sina åligganden; men mina herrar, med allt det förtroende för den utomordentligt goda viljan hos dessa män, så är det ändå på det viset, att våra sparbanksstyrelser i dessa tider ha det åtskilligt besvärligare än deras företrädare hade för 50 år sedan, och detta beror helt enkelt därpå, att vårt ekonomiska liv är så komplicerat och ställer så ofantligt stora krav på de personer, som skola omhänderhava förvaltningen av dessa medel; och de dugliga personerna växa icke fram lika hastigt som utvecklingen går. Det är onekligt, att den äldre förvaltningsapparaten med de gamla huvudmännen och därur utgående styrelser i sig medförde en större kontinuerlighet uti bankernas förvaltning, än vad de nya moderna bestämmelserna kunna komma att innebära; men å andra sidan medför det gamla underlaget för bankernas ledning så många olägenheter, att det ju blivit en allmän önskan om förändrade grunder för sammansättningen av huvudmännen uti sparbankerna.

Jag tror, att om herrarna vilja se litet närmare på den här saken, så måste ni finna, att det förslag, som innebär tillsättandet av en inspektör, i och för sig är synnerligen väl avvägt och behövt.

Herr Kloo konstaterade ju sedan, att sparbanksinspektören hade begärts av ledningen för sparbankerna själva; men i samma anddrag herr Kloo är i farten med att mota denne av sparbanksföreningen begärda inspektör, så kommer herr Kloo och talar om för det första sin stora tillfredsställelse med att han är socialdemokrat, och för det andra sin än större tillfredsställelse med att han, trots han är socialdemokrat, skulle gå emot sparbanksinspektören; precis som om denne inspektör skulle vara ett socialistiskt påhitt. Men, herr Kloo, det hänger icke ihop på det sättet, ty beträffande sparbanksföreningens styrelseledamöter tror jag, att man om dem, utan att förnärma dem, kan säga, att de äro kemiskt rena från socialistisk besmittelse. Vi kunna sålunda utan vidare avkoppla vår bekännelse till den nationalekonomiska åskådning, som socialdemokraterna företråda, vid behandlingen av det här ärendet.

*Ang. lag om
sparbanker
m. m.
(Forts.)*

Ang. lag om
sparbanker
m. m.
(Forts.)

Jag skulle annars känna mig förfärligt illa tillstuckad, ty jag räknar mig ju till socialdemokraterna också, om jag på det viset av en av mina partivänner få det betyget, att jag anammade vilken nyhet som helst, därför att jag är socialist.

Vi kunna, tror jag, behandla det här förslaget fullständigt frigjort från någon som helst släktskap med vare sig den ena eller andra ekonomiska uppfattningen och vi kunna alla vara eniga därom, att sparbanksrörelsen är en rörelse utav en sådan innebörd, att vi alla, oberoende av vår ekonomiska uppfattning i allmänhet, skola vara glada över att den tagit en sådan omfattning, som den gjort; och vi kunna också förena oss om det strävandet att få en lagstiftning så avvägd, att det skall bli möjligt för sparbanksstyrelserna att även i fortsättningen hävda detta sparbankernas goda anseende.

Ja, mina herrar, ju mer jag tänker på den här saken, ju mer har jag stärkts i den tron och den uppfattningen, att den dag de verkliga småspararna i riket känna sig osäkra, när de gå in genom sparbanksdörren, och tveka att lämna sina hopsparade slantar, den dagen ha vi förlorat så orimligt mycket av just sådana som överhuvud taget icke kunna mätas i penningar. Det är just i känslan av detta, som jag velat bidra till att sparbankerna även i fråga om kontrollen av desamma skola få just det, som är erforderligt, för att de i fortsättningen skola kunna hävda sitt goda namn och rykte.

Jag har verkligen den tron, att det skall bli möjligt med förenade ansträngningar att få en sparbanksrörelse till stånd, som icke skall sluta vid Dalälven, utan som går upp till nordligaste delen av riket, och att invånarna skola bli lika gott representerade i nordligaste delen av riket som i den sydligaste. Men om detta skall ske, måste en central ledning för övervakandet och fortfarande upprätthållandet av arbetet komma till stånd, och detta måste ske genom den av de flesta, om också icke alla, icke önskade sparbanksinspektören. 24 Konungens befallningshavande kunna aldrig komma att ena sig om att driva fram denna folkets sparbanksrörelse i den omfattning, som kan ske, om man får denna ledning förlagd på ett centralt ställe.

Slösade vi icke mera med statens tjänstemän och med krafter på andra områden, än vad man här säger skulle slösas med, så vore det ingen synd om gamla Sverige, det är min bestämda övertygelse. Jag måste ju för min del säga att, det är uppenbart, att själva denna lags tillkomst innebär i och för sig ett framsteg, och även om jag icke får det hela, tar jag naturligtvis det som bjudes — men, mina herrar, med all er rädsla för sparbanksinspektören, så lär ni nog ändå få den en vacker dag i alla fall.

Ifråga om den nu föredragna paragrafen ber jag att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Hamrin: Herr talman! Det var med stort intresse, som jag för min del lyssnade till den föregående ärade talarens anförande. Jag tror, att man från det hållet kan ha anledning att uttala sin tillfredsställelse över det slutresultat, vartill bankoutskottet kommit

vid handläggningen av detta ärende, ty om man erinrar sig behandlingen av sparbankslagen förra året, hade man väl skäl, förmodar jag, att frukta ett starkt motstånd även i år. Nu är det så lyckligt, att utskottet på så gott som samtliga punkter kommit överens, och det är endast beträffande tillsättandet av inspektörsbefattningen, som man stannat på olika linjer. Jag skall därför, herr talman, inskränka mig att yttra några ord på denna punkt, rörande tvisteämnet inspektörsbefattningen.

Jag vill då i likhet med den föregående ärade talaren särskilt understryka, att tryggheten, känslan av säkerhet för insättarna, givetvis i främsta rummet måste vila på förtroendet till sparbankernas ledning. Där detta förtroende missbrukas, förmår all inspektion — enligt vad erfarenheten visar — överhuvud taget intet uträtta. Vi ha ett ämbetsverk, som kostar över 200,000 kronor om året, vilket har till uppgift att inspektera och övervaka de oktrojerade affärsbankerna, men utan att närmare ingå på detta kapitel vill jag erinra om, att just dessa banker ha tillfogat allmänheten — genom sitt sätt att handskas med folkets penningar — betydande förluster. Det är sant, att inte heller några insättare förlorat pengar, men de voro på vippen att göra det i det bankinstitut, som det för en kort tid sedan var fråga om här i riksdagen och till vilket medel då måste givas. Däremot ha, vad de insättningar beträffar, som skett i form av aktieteckningar, stora förluster måst vidkännas, under årens lopp. Bankspektionen i all ära: den har dock icke förmått att undanröja de svårigheter, som förelegat, och den har icke kunnat uppnå ett sådant resultat av sin verksamhet, att icke bankfallissemang under de senaste åren skett. Jag vill vidare på denna punkt genast säga, att där man konstaterat, att sparbankerna kommit i ett brydsamt ekonomiskt läge, har detta skett just på grund av de stora affärsbankernas fallissemang eller med andra ord på grund av att vid de belåningar, som förekommit i sparbankerna, hypoteken utgjorts av aktier i affärsbanker. Jag menar alltså, att de förluster, som sparbankerna gjort, stå i omedelbart sammanhang med de förluster, som de av bankspektionen övervakade affärsbankerna lidit.

Jag skall nu lämna den saken och övergå till frågan om den bankspektör, som här föreslås. Herr Thorsson har härvidlag, naturligtvis med all rätt, framhållit, att man från sparbanksföreningens sida krävt eller framhållit önskvärdheten av tillsättandet av en sparbanksinspektör. Jag anser mig dock kunna upplysa om, att det förslag till ny sparbankslag, som här föreligger, jämväl varit underställt de mest framskjutna männen i sparbanksföreningen, och jag har åtminstone personligen fått den uppfattningen, att de funnit sig fullt tillfredsställda med de andra anordningar, som Kungl. Maj:t och bankoutskottet i detta avseende föreslagit. Jag tror alltså inte, att man som ett vapen mot lagen i det skick den nu föreligger kan åberopa sparbanksföreningens styrelse eller spetsar.

Jag är fullständigt ense med herr Thorsson därom, att när det gäller tillsättandet av en tjänst, man icke bör draga sig för kostnaderna under den förutsättningen — men också endast under denna

*Ang. lag om
sparbanker
m. m.
(Forts.)*

Ang. lag om
sparbanker
m. m.
(Forts.)

— att ett verkligt behov av den nya tjänsten uppstått. Men man kan väl ändå inte i detta fall påstå, att vissa svårigheter, som yppats inom sparbanksväsendet, skulle ha förebyggts, därest inspektörsbefattningen förut funnits. Man har påpekat vissa olägenheter — herr Borggren anförde t. ex. en hel del sådana — men man har icke visat, att dessa ej skulle kunnat göra sig gällande, om en inspektörsbefattning varit inrättad. Utskottet har föreskrivit längre gående restriktioner beträffande aktiebelåningen än vad Kungl. Maj:t föreslagit — sådan belåning har inskränkts att omfatta hälften av de egna fonderna — och detta har naturligen skett för att förekomma de risker för sparbankerna, som visat sig följa av aktiebelåningen; jag tror inte, att dessa risker skulle ha uteblivit, om en sparbanksinspektör funnits.

Det framdrogs i bankoutskottet — jag vet inte, om herr Borggren nämnde det — att en sparbank i Skåne förlorat betydande belopp på grund av att förfalskningar, raderingar o. s. v., förekommit i böckerna. Skulle en sparbanksinspektör ha kunnat förhindra sådana, förutsätter det givetvis, att han kunnat vara tillstädes överallt, d. v. s. att han varit i stånd att på ort och ställe granska handlingarna och undersöka, att några falskriker icke förekommit.

Vore det så — det vill jag gärna erkänna — att det icke kunde tänkas bli fråga om beviljande av annat än ett litet belopp för avlöning åt en enda inspektör, skulle jag måhända ha intagit en annan ställning än jag nu gör. Men när man ser på utvecklingen av denna fråga i andra länder och för övrigt gör en jämförelse med förhållandena i vårt eget land, finner man, hur lätt det blir så, att när man släpper till lillfingret man också får släppa till hela handen. Betecknande är, att § 2 i förslaget till norsk sparbankslag lyder på följande sätt: »Sparbanken är underkastad offentlig tillsyn av en direktör för sparbanksväsendet med bistånd av det antal inspektörer och övrig kontorspersonal, som stortinget för varje särskild tid bestämmer.» Det är just sådana framtidsperspektiv, som jag icke kunnat låna min medverkan till att i någon mån förverkliga.

För övrigt vill jag påpeka en sak, som under debatten icke hittills blivit tillräckligt understruken, nämligen den säkerhet för insättarna, som detta lagförslags tillämpning i praktiken måste komma att innebära. Det förhåller sig väl ändå så, att man i främsta rummet, och icke uteslutande, måste motivera tillsättandet av sparbanksinspektören med behovet av sparbankernas soliditet och trygghet för insättarna. Den nya lagen innehåller emellertid just i detta avseende bestämmelser, som punkt för punkt, paragraf efter paragraf, medföra, att tryggheten måste bli större framdeles än med den nu gällande sparbankslagen. Sålunda har beloppet för sparbankens grundfond höjts från 2,000 till 10,000 kronor — redan detta innebär ju ökad säkerhet — och vidare betyder bestämmelsen om tillsättandet av huvudmän en viss garanti för insättarna därutinnan, att det inte blir möjligt för ett litet koteri att sätta till ledningen i banken. Sparbankernas reglementen komma att innehålla bestämmelser därom, att vissa officiella institutioner skola utse ett antal huvudmän,

som sedan i sin ordning ha att utse styrelser. Det förekommer vidare i § 25 särskilda bestämmelser om fondtäckningen, som uteslutande äro tillkomna för att trygga insättarnas behållning och insatta medel. Ytterligare stadgas i § 26 vissa restriktioner beträffande utlåningen, vilka också verka i samma riktning, liksom detta framför allt är fallet med § 33, som meddelar föreskrifter om värdering av sparbankens tillgångar, så att icke en styrelse eller en bankledning kan taxera tillgångarna på vilket sätt som helst och därigenom dölja en i övrigt ohållbar ställning. Alla dessa ändringar och tillägg i den nuvarande lagen innebära, såvitt jag förstår, sådana säkerhetsmoment, som förut icke funnits och som skola lända till skydd för allmänhetens pengar.

Nu kan man naturligtvis säga — och jag har redan antytt det — att inspektörsbefattningen kan motiveras jämväl från andra synpunkter än den nämnda. Men jag ber i varje fall få understryka vad herr Kloo nämnde, att man inom sparbanksföreningens ledning varit betänkt på att anställa en rådgivande person, en konsulent, som finge i uppdrag att lämna de anvisningar och råd, som de gamla sparbankerna behöva och som särskilt de personer äro i behov av, som gå att starta nya sparbanker.

Då jag, herr talman, sammanlägger dessa olika synpunkter på den föreliggande frågan, synes det mig, som om man tryggt kunde ansluta sig till det förslag, som bankoutskottets majoritet kommit med. Skulle det sedan visa sig, att under årens lopp en inspektörsbefattning bleve av behovet påkallad, så möter det ju intet hinder att då bevilja anslag till en sådan och göra det tillägg till lagen, som därutav kan vara oungämligen nödvändigt. Men så länge icke behovet föreligger och innan vi prövat det lagförslag, som jag nu hoppas blir upphöjt till lag, förefaller det mig alldeles omotiverat att nu antaga Kungl. Maj:ts proposition på denna punkt och inrätta en inspektörsbefattning för sparbankerna, vilken utan tvivel skulle medföra ökade anslag och ökade utgifter för statskassan.

Beträffande den föredragna punkten ber jag, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr *Olofsson* i Digernäs instämde häruti.

Herr **Lithander**: Herr talman! Bankoutskottets ärade ordförande började sitt anförande med att säga — vad som för övrigt står i betänkandet — att vi nu ha 487 sparbanker i riket med en omslutning av över 2 miljarder. Det visar ju i alla fall, vilken anmärkningsvärd utveckling denna rörelse har tagit under årens lopp. Man kan här göra en jämförelse mellan sparbankerna och affärsbankerna. De förluster, som uppstått, tala då otvetydigt till sparbankernas fördel, i det att de under denna stora utveckling och utan någon som helst inspektör av det slag, som man här vill föra fram, dock kunnat klara sig. Nu får man ju erkänna, att sparbankerna ha i viss mån en annan art av verksamhet, som är mindre

Ang. lag om
sparbanker
m. m.
(Forts.)

Ang. lag om
sparbanker
m. m.
(Forts.)

full av risker, nämligen att förvalta penningar, som placeras på ett betydligt säkrare sätt, än vad som ofta är fallet med affärsbankerna, som måste se till industriens och andra sådana behov. Jag har emellertid för min del icke kunnat komma till den uppfattning, att tillskapandet av en inspektörsbefattning för sparbankerna och vad det sannolikt leder till i utvecklingen kan vara av behovet påkallat.

Utskottets ordförande sade också, att han ville ha en person, som kunde överblicka hela landets ekonomiska läge. Det är möjligt, att så kan vara behövt mera i avseende på affärsbankernas verksamhet, men även där har det ju visat sig, att en inspektör icke förmått att ha en sådan överblick och så fylla den posten, som det ifrån början var tänkt. I vad som rör sparbankerna, så tror jag för min del, att tryggheten där bättre tillgodoses genom att reglementariska föreskrifter och bestämmelser finnas rörande placering av medel på ett betryggande sätt jämte annat; det är mycket rigorösa bestämmelser, som skola följas och som för insättarna säkerligen ha bra mycket större betydelse än en inspektör, som, säga vad man vill, nog kommer att avlyfta litet grand av den ansvarskänsla, som nu påvilar styrelserna. Man skulle nog komma att resonera som så, att bleve det en inspektör, finge han bliva medansvarig; nu däremot få styrelserna själva rida för rusthållet och i sista hand ta ansvaret.

Utskottets ordförande pekade också på, att vi ha en egnahemsinspektör, och därför skola vi ordna med något liknande även här, ansågs det. Jag vill säga, att de två sakerna, enligt mitt förmenande, icke alls kunna jämföras med varandra.

Jag har tillhört sedan år 1904, med endast ett års avbrott, en styrelse för en sparbank, där insättarnas medel nu uppgå till över 80 miljoner kronor, och den banken har under de förhållanden, som rätt, icke åsamkats en enda kronas förlust under hela denna tid. Insättarnas medel ha sålunda icke kunnat vara placerade med större trygghet, och under tiden har bankens fonder vuxit; i detta fall har således ansvarskänslan från styrelsens och huvudmännens sida mer än uppvägt, vad någon inspektör kunnat göra, och samma är förhållandet med de allra största sparbankerna i riket, exempelvis i Stockholm och nere i Skåne.

Jag vet, att i sistnämnda fall är det understundom en ytterligt liten skillnad på in- och utlåningsräntan. Man har kunnat hålla utlåningsräntan synnerligen låg och till omkostnader egentligen haft avkastningen av sina fonder. Hela sparbanksverksamheten i Sverige har ju också varit så sund, som överhuvud taget en sådan verksamhet i något land kan vara. Det här förslaget har nog tillkommit litet grand under inflytandet av enskilda företeelser, för vilka det icke går att skydda sig genom en inspektör i någon bank och icke heller i en sparbank.

Jag tror heller icke, att det vore ekonomiskt önskvärt att utöka denna verksamhet med en inspektör, ty utvecklingen komme nog att gå i den riktning, att ett helt ämbetsverk bleve upprättat.

Ifråga om § 29 skulle jag också vilja säga, att den siffra,

som där förekommer, synes mig mycket godtycklig, nämligen att i kassareserven högst 100,000 kronor finge utgöras av inteckningar. I en liten bank eller ett litet företag kan ju ett belopp av 100,000 kronor vara högt, men när det gäller sådana stora sparbanker som de i Stockholm och Göteborg med omslutning av inemot 100 miljoner kronor, spelar ett belopp på 100,000 kronor icke någon roll som kassareserv. Där skulle ju en rättelse kunna vara av behovet påkallad, men det är i alla fall icke någon huvudsak.

Den föregående finansministern, herr Thorsson, sade, att han icke ville driva det så långt, att maskineriet ej fungerar; han syftade då på, att han ville ha en sparbanksinspektör. För min del kan jag icke se annat, än att en inspektör kan föga inverka såsom ett plus, utan snarare kommer han, såsom sagt, att i vissa avseenden verka såsom ett minus; därutinnan tror jag också, att det för statens vidkommande skulle vara till nackdel, ty i samma ögonblick som det tillsättes en statlig inspektör, kommer ansvaret för staten och riksdagen i ett annat läge. Ty då kan det med större skäl göras gällande — något som vi alla nyligen fått bevittna — att bara det finnes en inspektör, även om han icke alltid i rätta ögonblicket kan gripa in, så får riksdagen dock offra penningar i en omfattning, som den sannerligen icke under andra förhållanden skulle hava gjort.

Herr Thorsson nämnde också, att det är besvärligare att vara sparbanksstyrelse nu än för femtio år sedan. Detta är sant, men den tid, då det var allra besvärligast, var nog kristiden, och likväl visade sig sparbankerna bestå provet. Det var *då* man kunde pröva, hur de skulle reda sig: ha de kunnat ro sig igenom den tiden, torde de kunna göra det framdeles också.

Jag skulle till slut vilja uttrycka det önskemålet, att revisorerne i sparbankerna växla i litet högre grad än nu är fallet. Det blir lätt så, att sedan en viss person fått ett dylikt uppdrag, får han fullgöra det år efter år. Jag tror det är mer än önskvärt, att det bleve litet större cirkulation härvidlag. Emellertid kan den saken ordnas, även om inte någon inspektörsbefattning tillskapas.

Jag ber, herr talman, att få ansluta mig till yrkandet om bifall till utskottets hemställan.

Med herr Lithander förenade sig herrar *Olsson* i Berg och *Persson* i Fritorp.

Vidare anfördes ej. Paragrafen godkändes.

2 §; *överskriften till 1 och 2 §§*; 3—8 §§ *med tillhörande överskrift*; 9 §.

Godkändes.

10 §.

Enligt utskottets förslag skulle första stycket hava denna avfattning:

Ang. lag om
sparbanker
m. m.
(Forts.)

»Huvudmännen skola vara minst tjugu och högst femtio. De skola utses på sätt reglementet föreskriver; och skall i reglementet stadgas, att minst en tredjedel av huvudmännen skall tillsättas av kommunalstämma, kommunalfullmäktige, allmän rådstuga, stadsfullmäktige, municipalstämma, municipalfullmäktige, landsting, häradsrätt eller hushållningssällskap. Stiftare av sparbank må ock i reglementet kunna förklaras för huvudman, dock ej för längre tid än i andra stycket sägs.»

Herrar *Borggren* och *Bäcklund* hade uti avgiven reservation yrkat, att nämnda stycke skulle erhålla följande lydelse:

»Huvudmännen skola — — — landsting eller häradsrätt. Stiftare — — — stycket sägs.»

Paragrafen föredrogs. Därvid yttrade:

Herr **Borggren**: Herr talman! Jag ber att få yrka, att paragrafen måtte godkännas med den ändring, som jag och herr *Bäcklund* föreslagit i vår vid paragrafen fogade reservation.

Herr **Eriksson** i Grängesberg: Herr talman! Jag ber att vid denna paragraf få yrka bifall till utskottets förslag.

Sedan överläggningen härmed förklarats avslutad samt herr talman givit propositioner å de därunder förekomna yrkandena, godkändes paragrafen enligt utskottets förslag.

11—20 §§; överskriften till 9—20 §§; 21—28 §§.

Godkändes.

För 29 § hade utskottet föreslagit denna lydelse:

§ 29.

Sparbank vare skyldig att i tillgångar, vilka kunna med lätthet förvandlas i penningar, redovisa ett belopp, som tillsammans med sparbankens inneliggande kassa motsvarar minst en tiondedel av insättarnas behållning enligt senaste bokslut. Dylik kassareserv skall utgöras av riksgäldskontorets skattkamarväxlar eller sådana obligationer, som i 25 § omförmälas, eller medel, som för sparbankens räkning inestå hos riksbanken eller inländskt bankbolag; dock må av kassareserv högst etthundratusen kronor utgöras av inteckningar av sådan beskaffenhet, som i 25 § sägs.

Häremot hade reservation avgivits av herr *Strindlund*, som ansett, att paragrafen bort lyda sålunda:

§ 29.

Sparbank vare skyldig — — — inländskt bankbolag eller ock inteckningar av sådan beskaffenhet, som i 25 § sägs.

Efter föredragning av paragrafen anförde:

*Ang. lag om
sparbanker
m. m.
(Forts.)*

Herr Strindlund: Herr talman! I anslutning till min tidigare uttalade uppfattning, att förevarande paragraf, när den begränsar det innehav av inteckningar, som få förekomma i sparbanks kassareserv till 100,000 kr., ovillkorligen bryter mot den princip, som hittills varit rådande inom sparbanksverksamheten, nämligen att de på de olika orterna uppsamlade sparmedlen i största möjliga utsträckning skola placeras på de platser, varifrån de hämtats, har jag icke kunnat vara med om den begränsning, som utskottet i anledning av den kungl. propositionen föreslagit, utan jag har ansett det lämpligt, att paragrafen erhåller ungefär samma lydelse den haft i den gamla lagen. Ett yrkande härom ingår också i min reservation, till vilken jag ber att få yrka bifall.

Herr Eriksson i Grängesberg: Herr talman! Jag kan omöjligt förstå den senaste ärade talarens ovilja mot denna paragraf. Nog är det väl ändå en mer än berättigad fordran, att sparbankerna skola vara i någon mån likvida. Om vi antaga, att det är en sparbank, som har insättningar till ett belopp av 5 miljoner kronor, vad är då i detta hänseende hela kravet? Jo, då är hela kravet, att av dessa 5 miljoner kronor skola 400,000 kronor, d. v. s. tio procent minus 100,000 kronor vara placerade i obligationer och skattkammarväxlar eller inestående på bank, d. v. s. i hastigt realiserbara tillgångar. Denna sparbank kan sålunda inom orten mot inteckningar låna ut över 4,500,000 kronor. Jag tycker för min del, att man väl bör ha rätt att ställa ett så enkelt krav, som att sparbankerna skola ha så pass stor del av sin inlåning placerade i hastigt realiserbara tillgångar, för den händelse, att det skulle bli stora uttagningar, t. ex. vid konjunkturförändringar.

Herr talman, jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Vidare yttrades ej. Efter av herr talmannen givna propositioner å de under överläggningen förekomna yrkandena godkändes paragrafen i den av utskottet föreslagna lydelsen.

30 §; överskriften till 21—30 §§; 31—56 §§ med tillhörande överskrifter.

Godkändes.

57 § skulle enligt utskottets förslag lyda sålunda:

57 §.

Tillsynen över sparbank skall på sätt nedan stadgas utövas av Konungens befallningshavande i det län, där sparbankens styrelse har sitt säte.

I det av Kungl. Maj:t framlagda motsvarande lagförslaget hade åt 57 § givits denna avfattning

Ang. lag om
sparbanker
m. m.
(Forts.)

57 §.

Handhavandet av tillsynen över sparbank skall på sätt nedan stadgas fördelas emellan Konungens befallningshavande i det län, där sparbankens styrelse har sitt säte, samt en av Konungen för hela riket förordnad sparbanksinspektör.

Paragrafen föredrogs; och yttrade därvid:

Herr **Eriksson** i Grängesberg: Herr talman! Ja, denna paragraf gäller den projekterade sparbanksinspektörens vara eller icke vara. Med hänvisning till vad såväl jag som andra talare anført under den föregående debatten, ber jag att få yrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag beträffande 57 § samt avslag å utskottets hemställan.

Herr **Hamrin**: Herr talman! Jag ber att med hänvisning till vad jag för en stund sedan yttrade få yrka bifall till utskottets hemställan i fråga om denna paragraf.

Herr **Kloo**: Herr talman! Även jag ber att med åberopande av vad jag förut anført få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr **Rydén** instämde häruti.

Efter härmed slutad överläggning framställde herr talmannen propositioner dels på godkännande av förevarande paragraf enligt utskottets förslag dels ock på godkännande av paragrafen i dess av Kungl. Maj:t föreslagna lydelse; och förklarade herr talmannen sig anse den förra propositionen hava flertalets mening för sig. Som votering likväl begärdes, blev nu uppsatt, justerad och anslagen en voteringsproposition av följande lydelse:

Den, som vill, att kammaren godkänner 57 § i bankoutskottets föreliggande förslag till lag om sparbanker, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren godkänt berörda paragraf i dess av Kungl. Maj:t föreslagna lydelse.

Omröstningen utföll med 115 ja mot 54 nej; och hade kammaren alltså godkänt paragrafen enligt utskottets förslag.

Aterstående delar av lagförslaget.

Godkändes.

Utskottets hemställan i punkten A) förklarades vara besvarad genom kammarens beslut i fråga om lagförslaget.

Ang. lag om sparbanker m. m. (Forts.)

Punkterna B) och C).

Vad utskottet hemställt bifölls.

§ 9.

Slutligen föredrogs andra lagutskottets utlåtande, nr 18, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt tillämpning av lagen den 20 maj 1921 angående förbud i vissa fall för bolag och ekonomisk förening att förvärva fast egendom, dels ock en i ämnet väckt motion.

Ang. förbud i vissa fall för bolag och ekonomisk förening att förvärva fast egendom.

Därvid yttrade:

Herr **Johanson** i Huskvarna: Herr talman! Jag har tillsammans med en del andra ledamöter av kammaren väckt en motion i den föreliggande frågan, däri vi yrka, att egnahemsföreningar och egnahemsbolag måtte uteslutas från lagens tillämplighetsområde.

Utskottet har avstyrkt motionen och tillstyrkt Kungl. Maj:ts proposition oförändrad. Utskottet har emellertid uttalat, att det anser vårt yrkande vara väl värt beaktande men ansett lämpligt, att den av motionärerna väckta frågan ej nu i samband med prolongering av den provisoriska lagen tills vidare på ytterligare ett år upptages till bedömande, utan att därmed må anstå till dess under nu föreslagna provisorietid kommer att tagas ståndpunkt till spørsmålet om en definitiv lagstiftning å området.

Utskottet har alltså skjutit på framtiden bedömandet av den fråga vi motionärer framlagt. Under sådana förhållanden skall jag icke göra något yrkande. Jag ber ändock, herr talman, med tanke på att denna fråga återkommer, få säga några ord om densamma. Detta på grund av de erfarenheter jag själv gjort på detta område.

För dessa här ifrågavarande egnahemsföreningars verksamhet, som hava till uppgift att skaffa sina medlemmar egna hem, verkar denna koncessionsplikt mera hindrande än vad man vid första påseende är färdig att tro. Då en fastighet utbjödes till salu, som för en sådan förening kunde vara lämplig att köpa, måste föreningen först söka tillstånd att få köpa densamma. När köpet av fastigheten ifråga anses vara fördelaktigt, uppträda med säkerhet även enskilda spekulanter, och dessa äro omedelbart färdiga att göra köpet. Men en egnahemsförening får vänta en, två eller kanhända tre månader på utslag, huruvida den medgivits rätt att köpa fastigheten eller icke. Detta förhållande gör, att dessa föreningar i många fall bliva fullständigt hindrade i sin verksamhet. Detta hinder kan ju också kanske vid vissa tillfällen föranleda, att man försöker att kringgå lagen på så sätt, att en förening sätter sig i förbindelse med

*Ang. förbud
i vissa fall
för belag och
ekonomisk
förening att
förvärva fast
egendom.*
(Forts.)

någon enskild kapitalstark person, som förklarar sig villig att, i händelse av avslag från Kungl. Maj:ts sida, övertaga det ifrågasatta köpet. Något sådant bör man ju icke befordra. Därför tror jag, att man i en kommande lagstiftning bör taga hänsyn till angelägenheten av att dessa egnahemsföreningar få den rörelsefrihet, som de behöva. De personer, som sammanslutit sig i sådana föreningar, äro i allmänhet mindre bemedlat folk, som sträva för att få ett eget hem och då borde få frihet att köpa fastighet när de finna det med sin fördel förenligt.

Nu hänvisar man till, att det kan vara nödvändigt att göra en utredning innan dessa egnahemsföreningar medgivas rätt att köpa fastighet. Jag vill erinra därom, att den utredning som åstadkommes, innan frågan av Kungl. Maj:ts avgöres, i många fall icke är så synnerligen mycket värd. Det är konungens befallningshavande som föranstaltar om en undersökning. Den, som verkställer undersökningen, är i allmänhet landsfiskalen i orten. Om jag då jämför den utredning, som en landsfiskal åstadkommer, med den utredning, som en dylik egnahemsförening alltid gör, innan den går in för att köpa en fastighet, så tror jag, att köparens utredning är mera tillförlitlig. Som i framtiden hushållningssällskapen komma att handha största delen av egnahemsrörelsen med anledning av det beslut riksdagen i år har fattat, torde egnahemsföreningarnas verksamhet bliva mindre hädanefter.

Dock ville jag säga, att skall egnahemsrörelsen ha framgång, behövas även dessa egnahemsföreningar och deras verksamhet, men vad de också behöva, är samma frihet som enskilda att få köpa fastighet. De ha också helt säkert i sina föreningar erfarna personer, som äro kvalificerade för att bedöma, huruvida ett fastighetsköp kan vara fördelaktigt eller icke samt om fastigheten i fråga lämpar sig för styckning till egna hem, vilken styckningsplan ju alltid blir granskad av myndigheterna innan egnahemslån erhålles. Jag anser därför, att man vid en kommande definitiv lagstiftning bör taga hänsyn till den verksamhet som dessa föreningar bedriva. Den står ju i övrigt i överensstämmelse med de önskemål statsmakterna hava om anskaffande av så många egnahem som möjligt, särskilt på landsbygden.

Jag har i detta sammanhang särskilt velat nämna detta utan att, herr talman, framställa något yrkande.

Herr Åkerlund: Herr talman! Jag hyser visserligen stora sympatier för kravet, att oegennyttiga egnahemsföreningar måtte erhålla så stor frihet som möjligt och att en lagstiftning måtte komma till stånd, som går i sådan riktning. Men skall en sådan lagstiftning företagas, så håller jag dock före, att man bör noga tillse, att sådana bestämmelser införas, att det inte blir möjligt för egnahemsföreningar med mindre oegennyttigt syfte att klå fattigt folk in på bara benen, såsom många gånger hänt. De äro sannerligen inte några Guds änglar, alla dessa egnahemsföretag.

Det är bara detta, jag velat ha sagt. Jag önskar, att man

skall erhålla garanti för, att de, som sköta denna sak, göra det på ett oegennyttigt sätt utan att stoppa plånboken full. Frihet att handla bör visserligen finnas, men i en blivande författning bör man sannerligen också i så stor omfattning som möjligt se till, att den synpunkt tillgodoses, som jag här velat understryka.

Ang. förbud i vissa fall för bolag och ekonomisk förening att förvärva fast egendom.

(Forts.)

Herr **Karlsson** i Gasabäck: Herr talman! Anledningen till att utskottet icke kunnat biträda herr Johansons i Huskvarna m. fl. motion är ju den, att lagen är av provisorisk natur och att dess livslängd icke kan bli lång, då den snart skall efterträdas av en definitiv lagstiftning på området. Dessutom tillkommer, att i den norrländska förbudslagen icke finnes någon motsvarande bestämmelse, varför vi skulle få två olikartade stadganden på detta område. Emellertid är det klart, att i den definitiva lagstiftningen hänsyn torde komma att tagas till vad motionärerna ha yrkat. Huruvida det kan bli möjligt att helt och hållet tillåta dylika förvärv utan någon prövning, det skall jag inte yttra mig om. Jag tror, att motionärerna i någon mån överdriva svårigheten för dessa egnahemsbolag att erhålla tillstånd att inköpa fastigheter. Utskottet har inom jordbruksdepartementet gjort sig förvissat om, att dessa frågor behandlas ganska snabbt och i regel bifallas. Endast ett par gånger har man nödgats avslå dylika framställningar, beroende därpå, att vederbörande icke alls styrkt, att de ämnat till egnahem stycka den fastighet, som skulle inköpas.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 10.

Anmälades och godkändes följande förslag till riksdagens skrivelser till Konungen, nämligen:

från riksdagens kansli, nr 202, angående utredning i fråga om pensionering av viss statsanställd icke ordinarie personal; samt

från andra lagutskottet, nr 229, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av § 2 § 6 mom. 3 och § 9 i lagen den 10 oktober 1913 (nr 239) angående köttbesiktning och slakthus, dels ock i ämnet väckta motioner.

§ 11.

Till bordläggning anmälades:

bankoutskottets:

memorial, nr 69, med förslag till bestämmelser i fråga om rätt till pension för deputerade inom fullmäktige i riksbanken; och

utlåtande, nr 70, i anledning av vissa uttalanden av riksdagens revisorer rörande enskilda, med statslån understödda järnvägsaktiebolags räkenskaper m. m.;

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 19, i anledning av väckt motion om förhindrande av skadlig och opåkallad förintelse av åbyggnader till jordbruk;

nr 20, i anledning av väckt motion med förslag till dels lag om utsträckt tillämpning av lagen den 25 juni 1909 om inskränkning i rätten att erhålla ägostyckning, dels ock lag om viss inskränkning i rätten till jordavsöndring; och

nr 29, i anledning av väckta motioner om skrivelse till Kungl. Maj:t angående ändring i lagen om skyddskoppypmpning, avseende medgivande i vissa fall av undantag från ympningsplikten;

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 56, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dyrtidstillägg åt vissa lärare vid lantmannaskolor och lanthushållsskolor samt lantbrukskolor ävensom vid lanthushållningsseminariet å Rimforsa; och

nr 57, i anledning av väckta motioner om ändringar i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet; samt

andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, nr 11, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t i fråga om undersökning angående aktiebolaget Vin- & spritcentralens verksamhet och affärsställning m. m.

§ 12.

Justerades protokollsutdrag.

§ 13.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Ros</i>	under 2 dagar fr. o. m. den 27 maj,
» <i>Holmström</i> i Stockholm	» 2 » » » 28 »
» <i>Pehrsson</i> i Göteborg	» 6 » » » 28 » och
» <i>Öberg</i>	» 5 » » » 28 » .

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 11,20 e. m.

In fidem
Per Cronvall.